

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Fframwaith Rheoli Rhwydwaith Ardaloedd Morol Gwarchodedig Cymru

2018–2023

Cynnwys

Adran 1

Cyflwyniad

3

Adran 2

Rhwydwaith ardaloedd morol gwarchodedig Cymru

5

Adran 3

Y weledigaeth, yr amcanion a'r egwyddorion i reoli'r rhwydwaith

9

Adran 4

Sut y mae'r ardaloedd morol gwarchodedig yn cael eu rheoli yng Nghymru

12

Adran 5

Gwella cyflwr rhwydwaith ardaloedd morol gwarchodedig Cymru
a'r modd y mae'n cael ei reoli

21

Atodiad 1

Rhestrau o'r rhywogaethau a'r cynefinoedd a warchodir ym mhob
un o ardaloedd morol gwarchodedig Cymru

22

Atodiad 2

Mwy o wybodaeth a chanllawiau

50

Atodiad 3

Awdurdodau rheoli Cymru

54

Termau allweddol	Disgrifiad ac esboniad
Ardal Cadwraeth Arbennig (ACA)	Ardal a ddynodwyd o dan Reoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau 2017 a'r Reoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau Morol Alltraeth 2017 i warchod cynefinoedd a rhywogaethau penodol (ac eithrio adar).
Ardal Forol Warchodedig	Term cyffredinol sy'n disgrifio ardal a ddynodwyd o dan ddeddfwriaeth i warchod cynefinoedd, rhywogaethau neu nodweddion naturiol eraill.
Ardal Gwarchodaeth Arbennig (AGA)	Ardal a ddosbarthwyd o dan Reoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau 2017 i warchod rhywogaethau penodol o adar.
Ardaloedd morol gwarchodedig OSPAR	Y rhain yw'r ardaloedd morol gwarchodedig a gyflwynwyd i Gomisiwn OSPAR i'w cynnwys yn ei rwydwaith o ardaloedd morol gwarchodedig.
Asesiad Amgylcheddol Strategol	Proses ffurfiol i asesu effaith cynllun neu raglen ar yr amgylchedd. Y bwriad yw diogelu'r amgylchedd i lefel uchel a hybu datblygu cynaliadwy drwy gynnwys ystyriaethau amgylcheddol yn y gwaith o baratoi ac o fabwysiadu cynlluniau neu raglenni.
Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol	Bwriedir i'r asesiad hwn atal, lleihau neu gydbwysu effeithiau amgylcheddol niweidiol sylweddol cynigion datblygu, a chynyddu'r effeithiau cadarnhaol.
Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd	Proses gydnabyddedig fesul cam sy'n helpu i bennu effaith sylweddol debygol cynllun neu brosiect ar safle Ewropeaidd ac i asesu'r effeithiau niweidiol arno (lle bo'n briodol), yn pwysu a mesur datrysiadau amgen, ac yn cyfiawnhau cynllun neu brosiect am resymau hanfodol sydd er budd cyhoeddus tra phwysig (IROPI).
Awdurdod cymwys	Awdurdod, fel y'i diffinnir gan Reoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau 2017 a'r Reoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau Morol Alltraeth 2017, y mae'n rhaid iddo arfer ei swyddogaethau o ran cadwraeth natur, gan gynnwys cadwraeth forol, mewn modd sy'n sicrhau cydymffurfiaeth â gofynion y Cyfarwyddbau Cynefinoedd ac Adar.
Awdurdod perthnasol	Awdurdod, fel y'i diffinnir gan Reoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau 2017 a'r Reoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau Morol Alltraeth 2017, sy'n ymgymryd â swyddogaethau o ran tir neu ddyfroedd mewn ardal forol warchodedig neu'n agos ati.

Termau allweddol	Disgrifiad ac esboniad
Awdurdod rheoli	Defnyddir y term hwn drwy'r Fframwaith hwn i gyfeirio ar y cyd at y sefydliadau sy'n ysgwyddo cyfrifoldebau statudol dros ardal forol warchodedig o unrhyw fath, neu sy'n berchen ar ddarnau mawr o'r arfordir neu wely'r môr. Mae'n cynnwys yr awdurdodau perthnasol a chymwys fel y'u diffinnir yn Rheoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau 2017 a'r Reoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau Morol Alltraeth 2017 a'r awdurdoau cyhoeddus fel y'u diffinnir yn Neddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir 2009.
Grŵp Awdurdodau Perthnasol	Trefniadau gweithio gwirfoddol a luniwyd gan rai awdurdodau rheoli i'w helpu i gyflawni eu cyfrifoldebau dros reoli ardal forol warchodedig.
Parth Cadwraeth Morol	Nodir y broses ddynodi yn Rhan 5 o Bennod 1 o Ddeddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir 2009.
Rhanbarth glannau Cymru	Y rhan honno o foroedd Cymru sy'n estyn hyd at 12 milltir forol o'r lan.
Rhanbarth môr mawr Cymru	Y rhan honno o foroedd Cymru sy'n estyn o 12 milltir forol o'r lan hyd at ffiniau dyfroedd tiriogaethol y DU, fel y dangosir ar y map yn Ffigur 2.
Rhesymau hanfodol sydd er budd cyhoeddus tra phwysig (IROPI)	Os nad oes modd atal prosiect rhag cael effaith niweidiol sylweddol ar safle, ni ellir ond bwrw ymlaen â'r prosiect os oes rhesymau hanfodol dros wneud hynny, sef ei fod o fudd cyhoeddus tra phwysig.
Safle Morol Ewropeaidd	Ardal a ddynodwyd o dan ddeddfwriaeth Ewropeaidd i warchod nodwedd forol neu nodweddion morol. Hwn yw'r term cyffredinol ar gyfer Ardaloedd Cadwraeth Arbennig ac Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig.
Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA)	Safle a ddynodwyd o dan Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981 i warchod yr enghreifftiau gorau o fywyd gwyllt a daeareg Cymru. Dynodiad tirol yw SoDdGA yn bennaf, ond maent yn gallu cynnwys glannau'r môr hyd at y llanw isaf.

Adran 1

Cyflwyniad

Paratowyd Fframwaith Rheoli Rhwydwaith Ardaloedd Morol Gwarchodedig Cymru (y "Fframwaith") gan y Grŵp Llywio ar Reoli Ardaloedd Morol Gwarchodedig (y "Grŵp Llywio")¹. Mae'n amlinellu'r strwythur a ddefnyddir i wella'r dull o reoli rhwydwaith ardaloedd morol gwarchodedig Cymru, a chyflwr yr ardaloedd hynny, rhwng 2018 a 2023. Bydd y Fframwaith yn para am bum mlynedd i sicrhau bod modd cyflawni'r camau gweithredu cyn cyflwyno'r adroddiad nesaf o dan adran 124 o Ddeddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir 2009. Bwriedir i'r Fframwaith hefyd ategu'r gofynion adrodd a rheoli rhyngwladol, a chydweddu â nhw, a bydd yn parhau i fod ar waith ar ôl i'r Deyrnas Unedig adael yr Undeb Ewropeaidd. Bydd Cynllun Gweithredu blynyddol i Reoli'r Rhwydwaith o Ardaloedd Morol Gwarchodedig yn pennu'r camau sy'n flaenoriaeth er mwyn cynnal neu wella cyflwr rhwydwaith ardaloedd morol gwarchodedig Cymru.

Mae'n hanfodol rheoli'r ardaloedd morol gwarchodedig yn effeithiol, a deall yn union beth yw cyflwr y safleoedd a'u nodweddion, er mwyn cyflawni amcanion cadwraeth a sicrhau bod rhwydwaith o ardaloedd morol gwarchodedig ar gael yng Nghymru sy'n cael eu cynnal yn dda ac sy'n gydlynol o safbwynt ecolegol. O reoli'r ardaloedd morol gwarchodedig yn effeithiol, bydd modd sicrhau bod y rhwydwaith yn cyfrannu cymaint â phosibl at iechyd a chydnerthedd ecosystemau'r môr, at dwf glas² ac at bysgodfeydd cynaliadwy a chynhyrchiol yn awr ac yn y dyfodol.

Mae'r Fframwaith yn cyfrannu at:

- nodau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015³ i wella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru yn y tymor hir. Yn unol â'r Ddeddf, mae'n ofynnol i'r rhan fwyaf o'r awdurdodau rheoli⁴ weithio yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy i ddiwallu anghenion y presennol heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion hwythau.
- Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016⁵ i hybu egwyddorion rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy, gan gynnwys canolbwyntio ar gynnal a gwella bioamrywiaeth, a chyfrannu at gydnerthedd yr ecosystem ehangach.
- amcanion Cynllun Adfer Natur Cymru⁶, sef y strategaeth genedlaethol ar gyfer bioamrywiaeth a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru yn 2015.
- nod Strategaeth Forol y DU⁷ to amddiffyn yr amgylchedd morol, ei atal rhag dirywio a'i adfer lle bo'n ymarferol, gan ddarparu ar yr un pryd ar gyfer defnyddio adnoddau'r môr mewn ffordd gynaliadwy.
- ymrwymiad y DU i Gomisiwn OSPAR⁸ i gyfrannu at rwydwaith o ardaloedd morol gwarchodedig sy'n cael eu rheoli'n dda ac sy'n gydlynol o safbwynt ecolegol yng ngogledd-ddwyrain yr Iwerydd.

¹ Cylch gorchwyl y Grŵp Llywio ar Reoli Ardaloedd Morol Gwarchodedig:
gov.wales/docs/drah/publications/151118-marine-protected-areas-management-steering-group-terms-of-reference-cy.pdf

² Twf cynaliadwy y sector morol.

³ gov.wales/docs/dsjlg/publications/150623-guide-to-the-fg-act-cy.pdf

⁴ Yn y Fframwaith hwn, defnyddir y term awdurdodau rheoli i gyfeirio ar y cyd at yr holl sefydliadau sy'n ysgwyddo cyfrifoldebau statudol dros ardal forol warchodedig o unrhyw fath, neu sy'n berchen ar ddarnau mawr o'r arfordir neu wely'r môr. Mae'n cynnwys yr awdurdodau perthnasol a chymwys o dan Reoliadau Cynefinoedd a Rhywogaethau 2017 a'r awdurdodau cyhoeddus o dan Ddeddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir 2009 a Deddf yr Amgylchedd Naturiol a Chymunedau Gwledig 2006.

⁵ gov.wales/topics/environmentcountryside/consmanagement/natural-resources-management/environment-act/?skip=1&lang=cy

⁶ gov.wales/topics/environmentcountryside/consmanagement/conservationbiodiversity/?skip=1&lang=cy

⁷ gov.uk/government/publications/marine-strategy-part-one-uk-initial-assessment-and-good-environmental-status

⁸ www.ospar.org/about

Mae Llywodraeth Cymru'n ysgwyddo cyfrifoldeb cyffredinol dros sicrhau bod rhwydwaith ardaloedd morol gwarchodedig Cymru'n cael ei reoli'n effeithiol. Serch hynny, mae'r holl awdurdodau rheoli'n rhannu cyfrifoldeb dros y gwaith rheoli, gan gynnwys y rheini sy'n ysgwyddo dyletswyddau statudol dros reoli moroedd Cymru neu sy'n berchen ar ddarnau mawr o'r arfordir neu wely'r môr. Mae Llywodraeth Cymru'n cydweithio â chynrychiolwyr prif awdurdodau rheoli Cymru drwy'r Grŵp Llywio i arwain y gwaith o reoli rhwydwaith ardaloedd morol gwarchodedig Cymru a'i lywio mewn modd strategol. Ceir cysylltiadau rhwng aelodau'r Grŵp Llywio a grwpiau rhanddeiliaid lleol ar lefel safle, yn ogystal â'r fforwm rhanddeiliaid cenedlaethol, Grŵp Cynghori a Gweithredu Cymru ar Faterion Morol. O'r herwydd, mae'r Grŵp Llywio mewn sefyllfa dda i ddarparu gwybodaeth am yr hyn y mae angen ei wneud i reoli'r ardaloedd morol gwarchodedig ar lefelau lleol, aml-safle a chenedlaethol, ac i bennu trywydd strategol y gwaith hwnnw.

Bwriedir i'r Fframwaith lywio gwaith yr awdurdodau rheoli sy'n ysgwyddo swyddogaethau a chyfrifoldebau statudol mewn perthynas â rhwydwaith ardaloedd morol gwarchodedig Cymru. Mae'n cynnwys gwybodaeth am weithgareddau a blaenoriaethau rheoli perthnasol i wella cyflwr rhwydwaith Cymru yn ei gyfanrwydd. Fodd bynnag, mae gan bawb rôl i'w chwarae i warchod yr amgylchedd morol ac mae'r Grŵp Llywio'n cydnabod y rôl y mae gwirfoddolwyr yn ei chwarae i ddiogelu bywyd gwyllt a chynefinoedd amgylchedd morol Cymru. Mae aelodau'r Grŵp Llywio'n gobeithio y bydd hyn yn parhau yn y dyfodol.

Mae adran 2 yn darparu gwybodaeth am rwydwaith ardaloedd morol gwarchodedig Cymru, gan gynnwys y dynodiadau gwahanol, nifer y safleoedd ym moroedd Cymru, a'u lleoliad. Mae'r rhwydwaith yn cynnwys pob un o'r ardaloedd morol gwarchodedig yn nyfroedd Cymru, yn unol â chylch gwaith estynedig Llywodraeth Cymru i warchod natur forol yn rhanbarth môr mawr Cymru⁹. Bwriedir i'r Fframwaith fod yn berthnasol i bob un o'r ardaloedd morol gwarchodedig presennol ac i unrhyw ardaloedd morol gwarchodedig a gaiff eu cynnwys yn y rhwydwaith yn y dyfodol.

Mae adran 3 yn amlinellu'r weledigaeth a'r amcanion y mae'r Grŵp Llywio wedi cytuno arnynt ar gyfer y gwaith o reoli'r rhwydwaith. Mae'r Fframwaith a'r Cynllun Gweithredu'n offerynnau pwysig sy'n nodi sut y caiff y weledigaeth ei gwireddu a'r amcanion eu cyflawni.

Mae adran 4 yn amlinellu'r gwaith sydd eisoes yn mynd rhagddo i helpu i reoli'r ardaloedd morol gwarchodedig. Mynd ati'n effeithiol i roi prosesau rheoleiddio, asesu, cynllunio strategol a chynllunio prosiectau ar waith yw'r prif ddulliau o reoli'r ardaloedd morol gwarchodedig. Bydd y prosesau hyn yn helpu i gyflawni ac i gynnal amcanion cadwraeth y safleoedd a buddion ehangach y rhwydwaith, ac i atal effeithiau niweidiol. Mae'r dulliau eraill o reoli'r ardaloedd morol gwarchodedig yn canolbwyntio ar weithgareddau nad ydynt yn cael eu rheoleiddio ac ar gamau rheoli lleol.

Mae adran 5 yn egluro sut y bydd y Cynllun Gweithredu i Reoli'r Rhwydwaith o Ardaloedd Morol Gwarchodedig yn cael ei ddefnyddio i wella'r modd y mae rhwydwaith Cymru'n cael ei reoli, a chyflwr y rhwydwaith hwnnw. Mae'n annog yr awdurdodau rheoli, a grwpiau eraill â diddordeb, i ystyried sut y gallant helpu i roi'r camau gweithredu hyn ar waith er budd yr amgylchedd morol. Mae hefyd yn amlinellu trefniadau llywodraethu a phroses y Fframwaith hwn a'r Cynllun Gweithredu i Reoli'r Rhwydwaith o Ardaloedd Morol Gwarchodedig.

Yn atodiadau'r Fframwaith hwn, ceir gwybodaeth am y rhywogaethau a'r cynefinoedd morol a warchodir ar safleoedd Cymru, gwybodaeth a chanllawiau ynghylch rheoli ardaloedd morol gwarchodedig, a manylion awdurdodau rheoli Cymru a'u cyfrifoldebau o ran rheoli'r ardaloedd morol gwarchodedig.

⁹ Rheoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau Morol Alltraeth 2017 a Deddf Cymru 2017.

Adran 2

Rhwydwaith Ardaloedd Morol Gwarchodedig Cymru

Mae rhwydwaith ardaloedd morol gwarchodedig Cymru'n cynnwys gwahanol fathau o safleoedd a ddynodwyd i warchod nodweddion amrywiol. Yn Nhabl 1, nodir y math o ardal, yr hyn y mae'n ei warchod a'r ddeddfwriaeth neu'r confensiwn a ddefnyddiwyd i'w dynodi. Mae trefniadau rheoli gwahanol ar waith ar gyfer pob math o ddynodiad ac fe'u trafodir yn fanylach yn Adran 4.

Tabl 1

Y math o ardal forol warchodedig	Yr hyn a warchodir?	Y ddeddfwriaeth a ddefnyddiwyd i ddynodi'r ardal?
Ardal Gwarchodaeth Arbennig	Mae'r safleoedd hyn yn gwarchod yr adar gwyllt a mudol a restrir yn Atodiad I o'r Gyfarwyddeb, a'r cynefinoedd y maent yn dibynnu arnynt ar gyfer ymddygiadau hanfodol fel bwydo a magu.	Cyfarwyddeb yr UE ar Warchod Adar Gwyllt (Cyfarwyddeb 2009/147/EC y Cyngor)
Ardal Cadwraeth Arbennig	Mae'r safleoedd hyn yn gwarchod amrywiaeth o gynefinoedd a rhywogaethau (ac eithrio adar) o bwys Ewropeaidd a restrir yn Atodiadau I a II o'r Gyfarwyddeb.	Cyfarwyddeb yr UE ar Gynefinoedd a Rhywogaethau (Cyfarwyddeb 92/43/EEC y Cyngor)
Parth Cadwraeth Morol	Mae'r safleoedd hyn yn gwarchod amrywiaeth o gynefinoedd, rhywogaethau a nodweddion daearegol a geomorfffaidd sydd o bwys cenedlaethol.	Deddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir 2009
Safle Ramsar	Mae'r safleoedd hyn yn gwarchod gwlyptiroedd sydd o bwys rhyngwladol.	Y Confensiwn ar Wlyptiroedd o Bwys Rhyngwladol (1971)
Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (y rheini sy'n cynnwys elfennau morol)	Mae'r safleoedd hyn yn gwarchod yr enghreifftiau gorau o blanhigion, anifeiliaid a nodweddion daearegol neu ffisiograffig y DU.	Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981 (fel y'i diwygiwyd)

Mae pob dynodiad yn berthnasol o dan Gyfarwyddeb Fframwaith Strategaeth Forol yr UE

Ceir 139 o safleoedd yn nyfroedd Cymru:

- 13 Ardal Gwarchodaeth Arbennig;
- 15 Ardal Cadwraeth Arbennig;
- 1 Parth Cadwraeth Morol;
- 107 Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig;
- 3 Safle Ramsar.

Mae rhai o'r ardaloedd morol gwarchodedig, fel Ardaloedd Cadwraeth Arbennig a Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig arfordirol, yn rhannu'r un ffiniau, ond maent yn cael eu cynnwys ar wahân oherwydd eu bod wedi'u dynodi o dan wahanol ddarnau o ddeddfwriaeth a'u bod, yn aml, yn gwarchod gwahanol nodweddion. Yn Atodiad 1, ceir rhestr gyflawn o ardaloedd morol gwarchodedig Cymru, ynghyd â'r nodweddion y maent wedi'u dynodi i'w gwarchod.

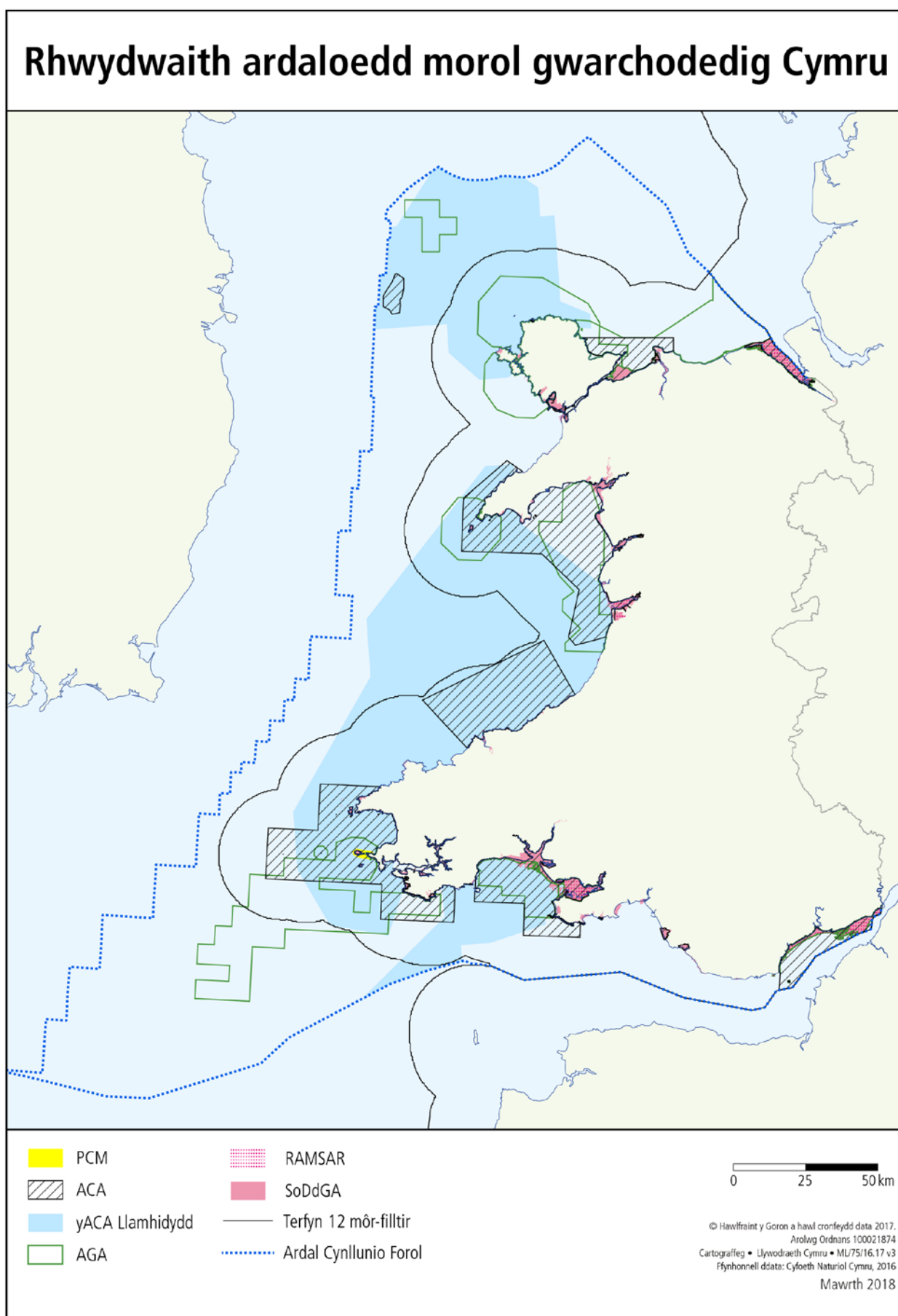
Gyda'i gilydd, mae'r ardaloedd morol gwarchodedig hyn yn creu rhwydwaith o amgylch Cymru. Maent hefyd yn gwneud cyfraniad sylweddol tuag at rwydwaith ecolegol gydlynol o ardaloedd morol gwarchodedig yn y DU a'r rhwydwaith ehangach o safleoedd¹⁰ yng ngogledd-ddwyrain yr Iwerydd a bennwyd gan Gomisiwn OSPAR. Yn 2016, cynhaliodd y Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur asesiad o'r rhwydwaith¹¹ a daeth i'r casgliad bod y safleoedd wedi'u cysylltu'n dda a bod mwyafrif y cynefinoedd a'r rhywogaethau'n cael eu cynrychioli a, lle bo modd, eu hailadrodd i sicrhau bod y rhwydwaith yn gydnerth. O gael rhwydwaith o ardaloedd morol gwarchodedig sy'n cael ei gynllunio a'i reoli'n dda, mae cydnerthedd yr amgylchedd morol yn gwella.

Mae Ffigur 1 yn dangos y rhwydwaith o ardaloedd morol gwarchodedig yn nyfroedd Cymru fel yr oedd ym mis Medi 2018. Mae Ffigur 2 yn dangos map o'r rhwydwaith o ardaloedd morol gwarchodedig ym moroedd y DU.

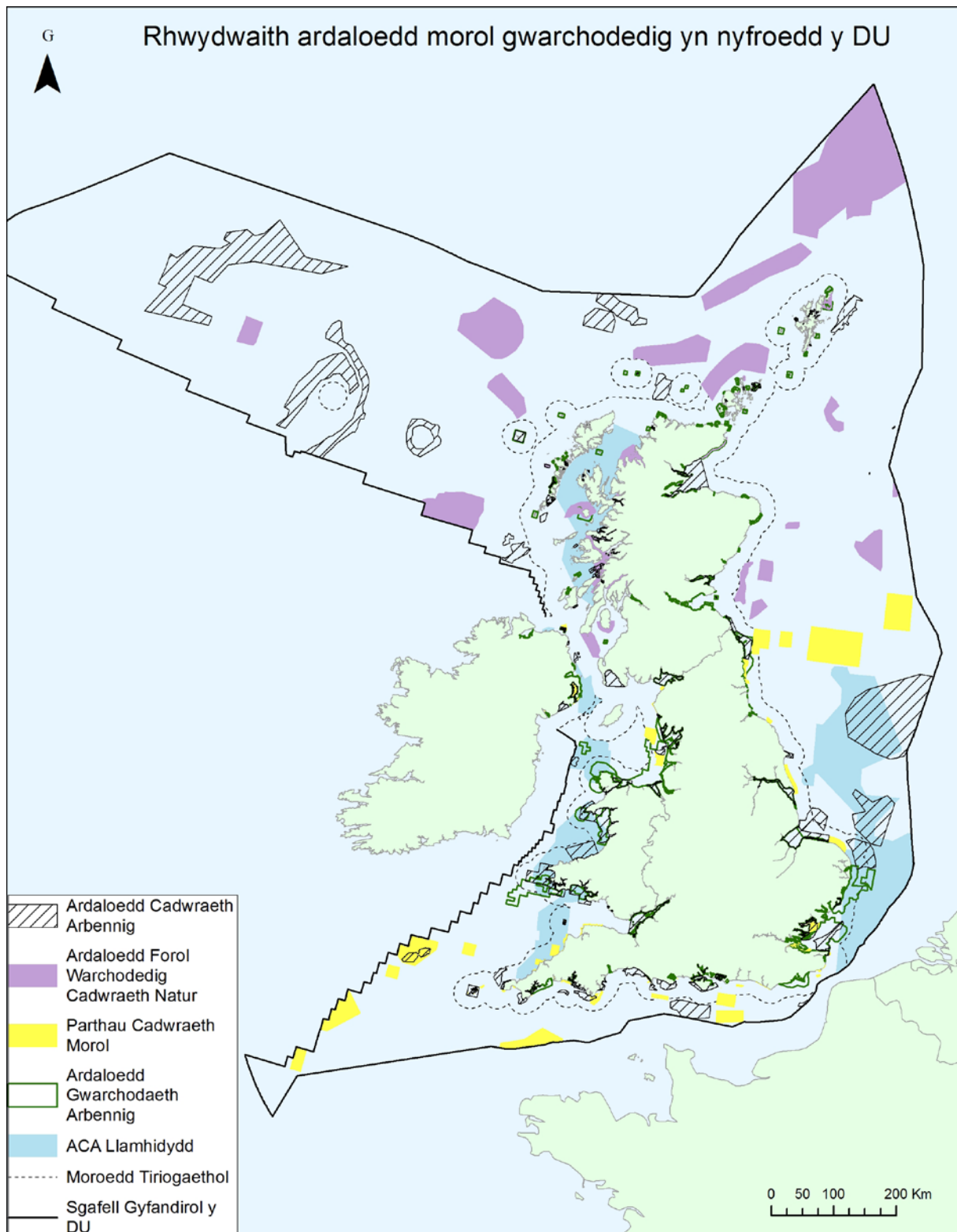
¹⁰ jncc.defra.gov.uk/page-4526

¹¹ jncc.defra.gov.uk/pdf/JNCC_NetworkProgressWelshWaters_Final.pdf

Ffigur 1: Rhwydwaith ardaloedd morol gwarchodedig Cymru

Ffigur 2: Y rhwydwaith o ardaloedd morol gwarchodedig yn nyfroedd y DU

© JNCC 2018. MPA boundaries - Contains JNCC/NE/NIEA/NRW/SNH/UKHO/OS data © copyright and database right [2018].

UK Territorial Sea Limit. © Contains public information licensed under the Open Government Licence v3.0.

Contains derived data from Ordnance Survey © Crown copyright. 100019741 (2015).

Contains UKHO data © Crown copyright. All rights reserved. The exact limits of the UK Continental shelf are set out in orders made under section 1 (7) of the Continental Shelf Act 1964 and Continental Shelf (Designation of Area) Order 2013. Combining source layers from UKHO. © Crown copyright © JNCC. World Vector Shoreline © US Defence Mapping Agency.

Not to be used for navigation.

Adran 3

Y weledigaeth, yr amcanion a'r egwyddorion i reoli'r rhwydwaith

Mae'r Grŵp Llywio wedi cytuno ar weledigaeth ac amcanion i reoli rhwydwaith ardaloedd morol gwarchodedig Cymru. Bwriedir i'r weledigaeth a'r amcanion y cytunwyd arnynt sicrhau bod rhwydwaith Cymru'n cael ei reoli'n effeithiol a bod hynny, yn ei dro, yn arwain at wella cyflwr yr ardaloedd, gan ddiogelu bioamrywiaeth y môr, yr ecosystem ehangach a'r buddion economaidd-gymdeithasol i Gymru.

Gweledigaeth

Bydd rhwydwaith ardaloedd morol gwarchodedig Cymru'n cael ei reoli mewn ffordd effeithiol a chyson sy'n diogelu bywyd gwyllt a chynefinoedd morol y safleoedd ac yn sicrhau bod nodweddion y safleoedd yn ennill neu'n cynnal statws cyflwr ffafriol. Bydd y gwaith o reoli'r rhwydwaith yn cynnal ecosystemau morol cydnerth a fydd, yn eu tro, yn helpu i greu moroedd glân, diogel, iach, cynaliadwy, cydnerth, cynhyrchiol a biolegol-amrywiol yng Nghymru. Bydd yr ardaloedd morol gwarchodedig yn cael eu gwerthfawrogi oherwydd y buddion hirdymor y maent yn eu darparu i bobl Cymru drwy iddynt warchod eu treftadaeth naturiol a diwylliannol cyfoethog.

Amcanion

Mae'r Grŵp Llywio wedi cytuno ar y pum amcan a ganlyn i reoli'r rhwydwaith:

I. Rheoli'r rhwydwaith o ardaloedd morol gwarchodedig mewn ffordd gynaliadwy

Amcan: Gwarchod yr ardaloedd yn effeithiol drwy drefniadau rheoli cymesur a diogel, gan roi sylw i'r heriau rheoli cyffredin sy'n codi ar draws y rhwydwaith. Mae rhaglen hyblyg a datblygedig o gyllid cynaliadwy hirdymor yn ategu'r gwaith o reoli'r rhwydwaith.

II. Arweiniad effeithiol

Amcan: Mae'r llywodraeth a'r awdurdodau rheoli'n rhoi arweiniad, ymrwymiad a chefnogaeth eglur ac effeithiol i lywio'r gwaith o reoli'r rhwydwaith, ac maent yn rhannu'r un weledigaeth, uchelgais a chapasiti i lwyddo.

III. Cymunedau sy'n cymryd rhan yn y gwaith

Amcan: Mae defnyddwyr a chymunedau morol yn falch o ddathlu rhwydwaith ardaloedd morol gwarchodedig Cymru, ac maent yn deall gwerth y rhwydwaith, ei fuddion a'r ffordd y mae'n cael ei reoli. Mae rhanddeiliaid cenedlaethol a lleol – o aelodau o'r cyhoedd i'r sector cyhoeddus, y sector preifat a'r trydydd sector – yn chwarae rôl amlwg ac yn cynorthwyo i wneud penderfyniadau rheoli perthnasol ar gyfer y rhwydwaith. Mae'r holl gyfathrebu'n glir ac yn dryloyw ac mae'r rheini sy'n defnyddio'r môr yn gwybod am reoliadau a chanllawiau perthnasol, fel codau ymarfer, yn eu deall ac yn cydymffurfio â nhw.

IV. Strwythurau llywodraethu clir

Amcan: Mae systemau effeithiol a thryloyw wedi ennill eu plwyf i fynd i'r afael â'r uchelgais, y strategaethau a'r rhwymedigaethau, a'u cyflawni, er mwyn rheoli'r rhwydwaith o ardaloedd morol gwarchodedig yn effeithiol.

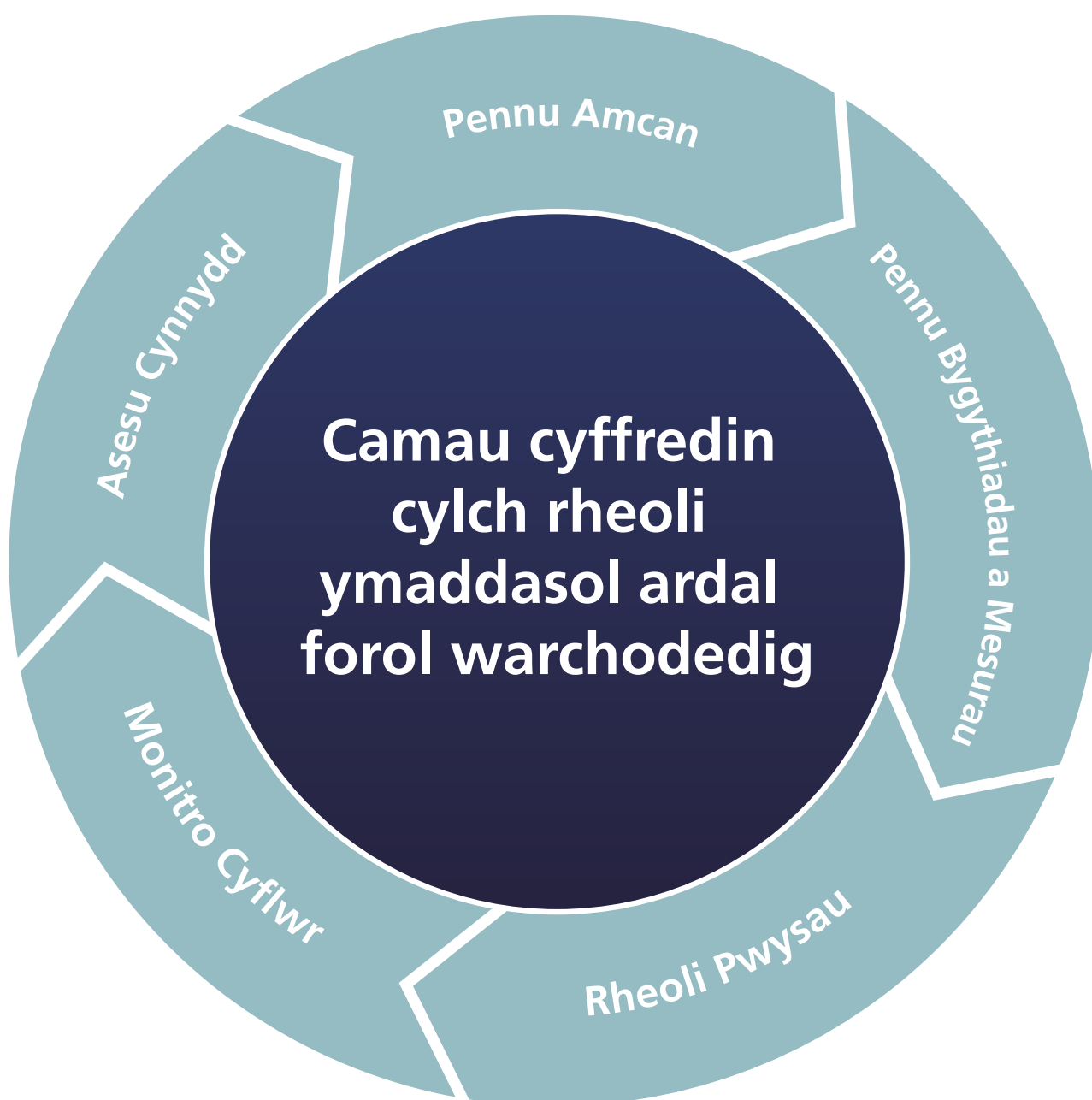
V. Dull rheoli ymaddasol

Amcan: Mae'r dull o reoli'r rhwydwaith yn gallu ymaddasu a newid pan fydd gwybodaeth newydd yn dod i law. Mae gwybodaeth amgylcheddol, cymdeithasol, diwylliannol ac economaidd yn cael ei defnyddio i gefnogi'r gwaith rheoli, ac mae'n cael ei diweddarau'n rheolaidd a'i defnyddio i wneud penderfyniadau effeithiol.

Mae gweledigaeth ac amcanion y gwaith o reoli rhwydwaith Cymru'n cydweddu â chanllawiau Comisiwn OSPAR ar reoli'r rhwydwaith o ardaloedd morol gwarchodedig¹².

Mae Ffigur 3 yn dangos cylch rheoli ymaddasol sy'n cynnwys pum cam neilltuol a luniwyd gan Gomisiwn OSPAR.

Ffigur 3

¹² www.ospar.org/documents?d=32690

Yn 2016, lluniodd Comisiwn OSPAR holiadur i asesu effeithiolrwydd y gwaith o reoli safleoedd. Roedd yr holiadur yn trafod dwy thema fras, gan ofyn dau gwestiwn penodol yn eu cylch:

1. Ystyriwch y camau i roi cylch rheoli'r ardal forol warchodedig ar waith:

- A yw'r camau i reoli'r ardal forol warchodedig wedi'u cofnodi?
- A yw'r camau i gyflawni'r amcanion cadwraeth yn cael eu rhoi ar waith?

2. Adolygwch a yw'r ardal forol warchodedig yn cyflawni ei hamcanion cadwraeth:

- A oes cynllun monitro ar waith i asesu a yw'r mesurau'n gweithio?
- A yw'r ardal forol warchodedig yn agosáu at gyflawni'r amcanion cadwraeth, neu wedi'u cyflawni?

Defnyddiodd Cyfoeth Naturiol Cymru a'r Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur yr holiadur hwn i asesu'r modd y mae'r ardaloedd morol gwarchodedig ym moroedd Cymru'n cael eu rheoli. Daeth yr asesiad i'r casgliad bod cynnydd yn cael ei wneud tuag at reoli ardaloedd morol gwarchodedig OSPAR (Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA) ac Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig (AGA)) Cymru'n dda. Daeth hefyd i'r casgliad bod gwybodaeth amgylcheddol, cymdeithasol ac economaidd yn cael ei defnyddio i gefnogi'r gwaith rheoli, a'i bod yn cael ei diweddarau'n rheolaidd a'i defnyddio i wneud penderfyniadau effeithiol. Mae hyn yn golygu bod y dull o reoli'r rhwydwaith yn newid pan fydd gwybodaeth newydd yn dod i law, gan warchod y rhwydwaith rhag effeithiau niweidiol.

Lluniwyd pum egwyddor rheoli gan y Grŵp Llywio i lywio'r camau i gyflawni gweledigaeth ac amcanion rheoli'r rhwydwaith. Yr egwyddorion rheoli yw:

Blwch 1: Egwyddorion rheoli

MP1 Cynllunio strategol: Dylai'r gwaith rheoli fod yn seiliedig ar brosesau cynllunio strategol ar lefel sector ac ar lefel Cymru. Mae'n cefnogi defnydd cynaliadwy o'r rhwydwaith mewn ffyrdd sy'n gwarchod ac yn gwella ei gyflwr, yn cefnogi cydnerthedd ecosystemau morol, yn cefnogi llesiant ac yn sicrhau bod adnoddau naturiol yn cael eu rheoli mewn ffordd gynaliadwy.

MP2 Prosesau rheoleiddio, caniatáu datblygiadau ac asesu: Dylid gweithredu prosesau rheoleiddio a gwneud penderfyniadau caniatáu mewn ffordd gyson a chymesur ar draws y rhwydwaith, a dylid mynd ati i ystyried ac i gefnogi camau i gynnal neu i wella cyflwr safleoedd a nodweddion perthnasol (lle bo'n bosibl/briodol) ar draws y rhwydwaith.

MP3 Cyngor a chanllawiau rheoli: Dylai prosesau penderfynu a rheoli fod yn seiliedig ar gyngor a chanllawiau clir a chyson ynghylch yr ardaloedd morol gwarchodedig, gan gynnwys eu hamcanion cadwraeth.

MP4 Deall cyflwr safleoedd a'u nodweddion, y pwysau arnynt a'r bygythiadau y maent yn eu hwynebu, i osod sail ar gyfer gwaith rheoli: Dylai'r gwaith rheoli fod yn seiliedig ar asesiadau ac adroddiadau ffurfiol am iechyd a chyflwr y nodweddion, y safleoedd a'r rhwydwaith cyfan, a dylai gyfeirio'n gyson atynt. Dylai'r asesiadau a'r adroddiadau fod yn seiliedig ar raglen fonitro wedi'i blaenoriaethu sy'n gwella ein dealltwriaeth o gyflwr, newidiadau ac effeithiau ar draws rhannau o'r rhwydwaith lle caiff pwysau allweddol ei bennu.

MP5 Gwaith rheoli ehangach: Dylid blaenoriaethu'r gwaith rheoli ar safleoedd unigol a lluosog i sicrhau bod y gweithgareddau â'r potensial i sicrhau'r gwelliant mwyaf o ran cyflwr yn cael eu cyflawni ar draws y rhwydwaith. Gall y gwaith rheoli gynnal neu wella cyflwr nodweddion, pennu problemau a phwysau lleol a mynd i'r afael â nhw, a chodi ymwybyddiaeth o'r ardaloedd morol gwarchodedig drwy ymyriadau wedi'u targedu a thrwy ymgysylltu â'r cyhoedd.

Adran 4

Sut y mae'r ardaloedd morol gwarchodedig yn cael eu rheoli yng Nghymru

Mae'r adran hon yn nodi sut y mae'r ardaloedd morol gwarchodedig yn cael eu rheoli yng Nghymru a pha waith sydd eisoes yn cael ei wneud i gyfrannu at reoli rhwydwaith ardaloedd morol gwarchodedig Cymru'n effeithiol.

Er bod Llywodraeth Cymru'n ysgwyddo cyfrifoldeb cyffredinol dros sicrhau bod rhwydwaith ardaloedd morol gwarchodedig Cymru'n cael ei reoli'n effeithiol, mae nifer o sefydliadau'n rhannu'r cyfrifoldeb dros eu rheoli. Yn y Fframwaith hwn, cyfeirir atynt fel awdurdodau rheoli. Sefydliadau sy'n ysgwyddo cyfrifoldebau statudol mewn perthynas ag ardal forol warchodedig o unrhyw fath, neu sy'n berchen ar ddarnau mawr o'r arfordir neu wely'r môr, yw awdurdodau rheoli. Maent yn cynnwys yr awdurdodau perthnasol a chymwys o dan Reoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau (2017) a'r Reoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau Morol Alltraeth 2017 a'r awdurdodau cyhoeddus o dan Ddeddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir (2009).

Yn Nhabl 2, ceir crynodeb o'r prif awdurdodau rheoli sy'n gweithredu yng Nghymru sy'n ymwneud â'r gwaith o reoli'r ardaloedd morol gwarchodedig.

Tabl 2

Sector	Awdurdodau Rheoli
Llywodraeth leol	Cyngor Sir Fynwy Cyngor Dinas Casnewydd Cyngor Dinas a Sir Caerdydd Cyngor Sir Bro Morgannwg Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr Cyngor Dinas a Sir Abertawe Cyngor Sir Caerfyrddin Cyngor Sir Penfro Cyngor Sir Ceredigion Cyngor Sir Powys Cyngor Gwynedd Cyngor Sir Ynys Môn Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy Cyngor Sir Ddinbych Cyngor Sir y Fflint
Awdurdodau porthladdoedd a harbyrau	Ymddiriedolwyr Harbwr Caerloyw Comisiynwyr Harbwr Casnewydd ABP Casnewydd ABP Caerdydd Comisiynwyr Harbwr Saundersfoot Awdurdod Porthladd Aberdaugleddau Port of Mostyn Ltd.

Sector	Awdurdodau Rheoli
Awdurdodau'r parciau cenedlaethol	Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
Llywodraeth genedlaethol	Llywodraeth Cymru Llywodraeth y DU
Cwmnïau dŵr a charthffosiaeth	Dŵr Cymru
Cyrff cadwraeth natur statudol	Cyfoeth Naturiol Cymru Y Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur
Awdurdodau goleudai cyffredinol	Trinity House
Tirfeddianwyr	Ystad y Goron Network Rail Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol Yr Awdurdod Olew a Nwy

Ceir trosolwg manylach ar brif awdurdodau rheoli Cymru, eu cyfrifoldebau statudol, a'r ddeddfwriaeth a'r confensiynau sy'n berthnasol iddynt, yn Atodiad 3.

Gall yr awdurdodau ymgymryd â'r gwaith rheoli yn unigol neu ar y cyd i gyflawni'r cyfrifoldebau, y nodau a'r amcanion y cytunwyd arnynt o ran ardal forol warchodedig. Mae nifer o awdurdodau rheoli Cymru eisoes yn cydweithio drwy grwpiau awdurdodau perthnasol, pwyllgorau cynghori lleol a phartneriaethau lleol i helpu i reoli'r ardaloedd morol gwarchodedig a ganlyn:

- Ardal Cadwraeth Arbennig Pen Llŷn a'r Sarnau
- Ardal Cadwraeth Arbennig Bae Ceredigion
- Ardal Cadwraeth Arbennig ac Ardal Gwarchodaeth Arbennig Aber Afon Dyfrdwy
- Ardal Cadwraeth Arbennig Sir Benfro Forol
- Ardal Cadwraeth Arbennig ac Ardal Gwarchodaeth Arbennig Bae ac Aberoedd Caerfyrddin
- Ardal Cadwraeth Arbennig ac Ardal Gwarchodaeth Arbennig Aber Afon Hafren
- Parth Cadwraeth Morol Sgomer

Mae cyfle hefyd i rai awdurdodau rheoli gydweithio drwy'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus¹³ i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol ardal y Bwrdd drwy gyflawni nodau rheoli cyffredin.

Mae'r ardaloedd morol gwarchodedig yn cael eu rheoli mewn gwahanol ffyrdd a gall ddibynnu ar y math o ddynodiad. Mae rhywfaint o'r gwaith rheoli'n ymwneud â gweithgareddau neu ddefnyddwyr ar draws y rhwydwaith, ac mae rhai gweithgareddau rheoli'n digwydd ar safleoedd unigol. Mynd ati'n effeithiol i roi prosesau rheoleiddio, asesu, cynllunio strategol a chynllunio prosiectau ar waith yw'r prif ddulliau o reoli'r ardaloedd morol gwarchodedig, a hynny er mwyn cyflawni a chynnal amcanion cadwraeth, atal difrod a niwed i'r nodweddion, a sicrhau buddion ehangach i'r rhwydwaith o ardaloedd morol gwarchodedig.

¹³ Ceir mwy o wybodaeth am y Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus a'u rôl yma: gov.wales/topics/improving-services/public-services-boards/?skip=1&lang=cy

Ymhlith enghreifftiau eraill o ddulliau rheoli sy'n arwain at wella cyflwr y safleoedd a'u nodweddion lle bo angen mae:

- Rheoli gweithgareddau nad ydynt yn cael eu rheoleiddio;
- Cydweithio â thirfeddianwyr drwy gytundebau rheoli (e.e. Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig);
- Gorchmynion rheoli cyflymder (fel a geir ym Mharth Cadwraeth Morol Sgomer);
- Rhoi camau rheoli ar waith ar lefel safle, aml-safle a chenedlaethol.

4.1 Cynllunio strategol

Nod asesu a chynllunio strategol yn y pen draw yw sicrhau bod yr adnoddau sydd ar gael yn cael eu defnyddio yn y ffordd orau bosibl, gan leihau effeithiau amgylcheddol ac economaidd-gymdeithasol niweidiol, gan gynnwys y rheini ar yr ardaloedd morol gwarchodedig. Mae Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru a Strategaeth Forol y DU yn enghreifftiau o gynlluniau strategol sy'n ystyried ardaloedd morol gwarchodedig Cymru. Cyhoeddir cynlluniau strategol hefyd gan y llywodraeth ac Ystad y Goron i roi hawliau datblygu a phrydlesi gwely'r môr mewn perthynas â rhaglenni datblygu sectoraidd ar gyfer olew a nwy, ynni adnewyddadwy a chodi agregau ar y môr.

Cynllunio morol

Mae Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru'n cydnabod pwysigrwydd moroedd Cymru i bobl Cymru a'r rôl y maent yn ei chwarae i gefnogi llesiant. Ar ôl iddo gael ei fabwysiadu, bydd y Cynllun Morol yn pennu'r trywydd strategol ar gyfer defnyddio moroedd Cymru mewn ffordd gynaliadwy. Bydd yn llywio pob penderfyniad yn yr ardal forol, gyda'r nod o wneud y gorau o'r adnodd morol a chefnogi twf glas, gan leihau effeithiau cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol niweidiol, gan gynnwys y rheini ar yr ardaloedd morol gwarchodedig. Bydd hefyd yn helpu i roi Strategaeth Forol y DU ar waith.

Rhaid gwneud penderfyniadau a allai effeithio ar yr ardal forol yn unol â'r cynllun (oni bai fod ystyriaethau perthnasol yn awgrymu fel arall). Mae'r gofyniad hwn yn cynnwys yr angen i gydymffurfio â pholisïau amgylcheddol amrywiol, gan gynnwys polisïau sy'n gwarchod ac yn ceisio gwella cydnerthedd ecosystemau, yn enwedig:

Polisi Cynllun Morol Cenedlaethol Drafft Cymru – ENV_01: Ecosystemau morol cydnerth:

- Dylai cynigion ddangos sut maent yn cyfrannu at ddiogelu, adfer a/neu wella ecosystemau morol.

Polisi Cynllun Morol Cenedlaethol Drafft Cymru – ENV_02: Ardaloedd Morol Gwarchodedig:

- Dylai cynigion ddangos sut maent:
 - yn osgoi effeithiau niweidiol ar ardaloedd morol gwarchodedig a chydlyniant y rhwydwaith cyfan;
 - yn rhoi sylw i'r mesurau i reoli ardaloedd morol gwarchodedig;
 - yn osgoi effeithiau niweidiol ar safleoedd dynodedig nad ydynt yn rhai morol.

Cynlluniau Rheoli Basn Afon

Paratwir y cynlluniau hyn gan Gyfoeth Naturiol Cymru ac fe'u cymeradwyir gan Weinidogion Cymru. Maent yn amlinellu sut y bydd ardaloedd dyfrol Cymru'n bodloni gofynion Cyfarwyddeb Fframwaith Dŵr yr UE. Mae hyn yn cynnwys dyfroedd arfordirol hyd at un filltir forol. Yn unol â'r Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr, mae'n ofynnol i'r Aelod-wladwriaethau fodloni gofynion cyfarwyddebau perthnasol eraill, gan gynnwys y Cyfarwyddebau Cynefinoedd ac Adar. O'r herwydd, mae'r Cynlluniau Rheoli Basn Afon yn cynnwys mesurau i sicrhau bod yr Ardaloedd Cadwraeth Arbennig a'r Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig arfordirol yn cyrraedd statws cyflwr ffafriol.

Datganiad Ardal Forol Cyfoeth Naturiol Cymru

Mae'n ofynnol i Gyfoeth Naturiol Cymru baratoi datganiadau ardal o dan Adran 11 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 i helpu i hwyluso'r camau i roi'r Polisi Adnoddau Naturiol ar waith ac i gefnogi'r gwaith o reoli adnoddau naturiol mewn ffordd gynaliadwy. Bydd y gyfres gyntaf o saith datganiad ardal yn cael ei llunio o 2018, a bydd un ohonynt yn trafod ardal forol glannau Cymru. Bydd y datganiadau ardal morol a daearol yn gweithio gyda'i gilydd i gydgyssylltu gwaith lle mae'r tir a'r môr yn cwrdd, yn enwedig lle mae ffynonellau ac effeithiau'n croesi'r arfordir. Bydd y gwaith o lunio datganiad yr ardal forol yn seiliedig ar y fframwaith trosfwaol a bennir drwy'r broses gynllunio forol, fel y nodir yn y Polisi Adnoddau Naturiol, a bydd hefyd yn integreiddio gyda nodau a chanlyniadau arfaethedig y Fframwaith.

Cynllunio sectoraidd

Caiff datblygiadau sectoraidd yn yr amgylchedd morol eu cynllunio ar raddfa fawr, sef ar raddfa genedlaethol neu ranbarthol fel rheol. Darperir asesiadau sy'n ystyried ardaloedd morol gwarchodedig Cymru ochr yn ochr â'r cynlluniau sectoraidd, er enghraifft, cyhoeddir Asesiadau'r Rheoliadau Cynefinoedd ar lefel cynllun gan Ystad y Goron i gefnogi ei rhaglenni strategol i brydlesu gwely'r môr at ddibenion ynni adnewyddadwy¹⁴ a chodi agregau. Mae'r Awdurdod Olew a Nwy'n cyhoeddi cynlluniau fel rhan o'i gylchoedd trwyddedu ar y môr mawr ar gyfer y diwydiant olew a nwy¹⁵.

Strategaeth Forol y DU

Strategaeth Forol y DU yw ymateb y DU i Gyfarwydddeb Fframwaith Strategaeth Forol yr UE. Nod y Strategaeth yw symud tuag at ennill Statws Amgylcheddol Da ar draws moroedd y DU.

Yn unol â'r ddeddfwriaeth, mae'n ofynnol defnyddio dull rheoli ar lefel yr ecosystem i reoli moroedd y DU, ac mae'r raddfa hon yn cydweddu'n dda â'r dull o reoli'r ardaloedd morol gwarchodedig ar lefel rhwydwaith. Mae'r Strategaeth yn cynnwys:

- asesiad o statws cyfredol moroedd y DU mewn perthynas â chyflwr yr amgylchedd morol a'r pwysau arno;
- rhaglen o fesurau i symud tuag at ennill Statws Amgylcheddol Da;
- rhaglen i fonitro statws, newid a chynnydd.

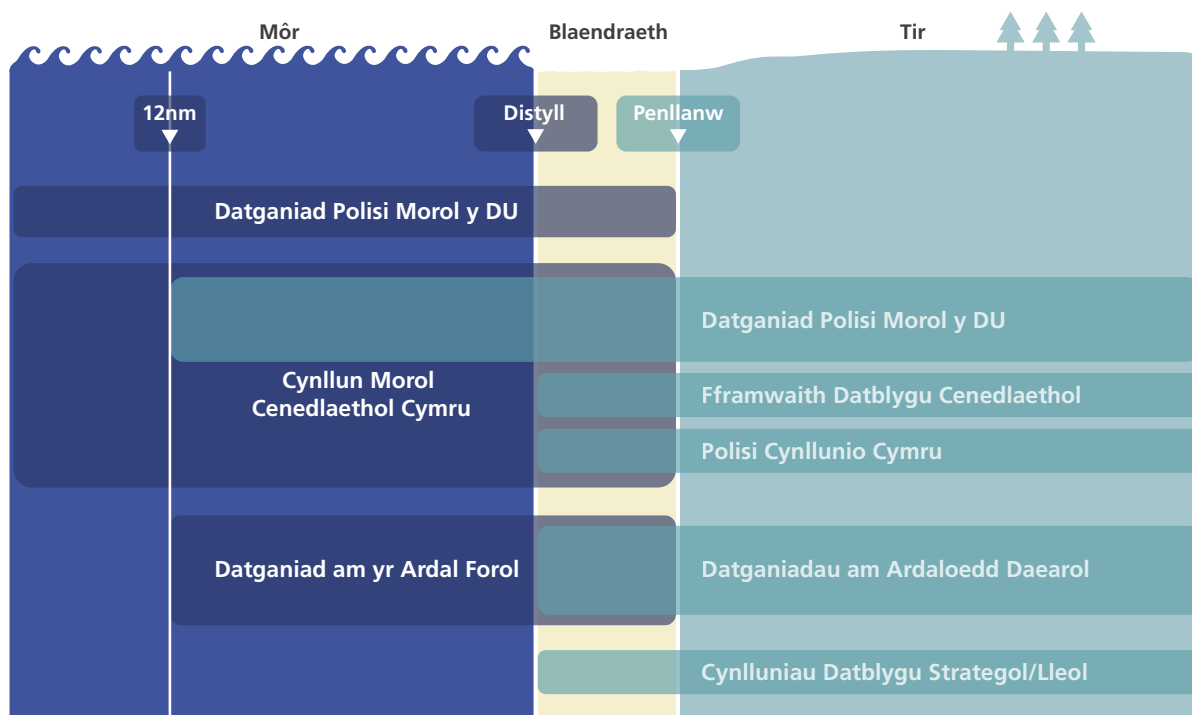
Mae rhwydwaith ecolegol gydlynol o ardaloedd morol gwarchodedig sy'n cael eu rheoli'n dda yn fesur allweddol yn Strategaeth Forol y DU. Mae llawer o ddangosyddion Statws Amgylcheddol Da, a'r dulliau o'i fesur, yn ymwneud yn uniongyrchol â chyflwr y rhwydwaith o ardaloedd morol gwarchodedig a sicrwydd y dulliau o'u rheoli.

¹⁴ www.thecrownestate.co.uk/energy-minerals-and-infrastructure/offshore-wind-energy/

¹⁵ www.ogauthority.co.uk/licensing-consents/overview/

Mae Ffigur 4 yn darlunio'r berthynas ofodol rhwng y systemau cynllunio ar y tir a'r môr a'r drefn o reoli adnoddau naturiol ar y tir, y glannau a'r môr hyd at 12 milltir forol a'r llinell ganol.

Ffigur 4: Y berthynas ofodol rhwng y systemau cynllunio ar y tir a'r môr

4.2 Prosesau asesu a chaniatâd rheoleiddiol

Mae'n ofynnol ystyried llawer o ddatblygiadau morol yn ofalus i ddeall sut y gallent effeithio ar ardaloedd morol gwarchodedig ar lefel strategol ac ar lefel prosiect i sicrhau bod yr ardaloedd morol gwarchodedig yn cael eu rheoli'n effeithiol a bod eu cyflwr yn cael ei gynnal neu'i wella. Mae'r drefn reoleiddiol yn berthnasol i ardaloedd morol gwarchodedig o bob math (gan gynnwys safleoedd Ramsar sy'n cael eu trin, o dan bolisi Llywodraeth Cymru, fel pe baent wedi'u dynodi o dan y Cyfarwyddbau Cynefinoedd ac Adar).

Mae'r testun a ganlyn yn rhoi trosolwg bras ar y sefyllfa reoleiddiol, ond ni fwriedir iddo roi cyngor cyfreithiol pendant.

Caniatâd rheoleiddiol

Mae awdurdodau rheoli fel Llywodraeth Cymru, Cyfoeth Naturiol Cymru a'r awdurdodau lleol yn rheoli'r ardaloedd morol gwarchodedig yn bennaf drwy'r broses caniatâd rheoleiddiol. Maent yn rhoi cyngor cynnar i ddatblygwyr cyn i'r gweithgareddau gychwyn. Lle bo angen, maent yn asesu effeithiau gweithgareddau cyn rhoi caniatâd i atal effeithiau niweidiol ac i sicrhau amcanion cadwraeth yr ardaloedd morol gwarchodedig a buddion ehangach y rhwydwaith.

Mae'r awdurdodau rheoli'n ysgwyddo dyletswyddau cyfreithiol i warchod Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) pan fyddant yn ymgymryd â gweithgareddau neu weithrediadau a allai effeithio ar nodweddion y safleoedd hynny. Mae'r ddyletswydd hon hefyd yn berthnasol pan fydd yr awdurdodau'n caniatáu i eraill ymgymryd â gweithgareddau neu weithrediadau a allai effeithio ar SoDdGA. Rhaid i Gyfoeth Naturiol Cymru roi gwybod i dirfeddianwyr ac awdurdodau rheoli yn union lle mae pob SoDdGA, egluro pam ei fod yn cael ei warchod a darparu gwybodaeth am weithrediadau a allai niweidio'r safle. Fel arfer, caiff yr holl wybodaeth hon ei darparu gyda'i gilydd ar ffurf Datganiad Rheoli Safle.

Mae gweithgareddau yn yr amgylchedd morol yn cael eu caniatáu o dan sawl trefn, fel Rheoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau 2017 a Deddf Harbyrau 1964. Mae angen trwydded forol o dan Ddeddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir 2009 ar gyfer llawer o weithgareddau. Mae angen trwyddedau morol i ymgymryd â gweithgareddau arfaethedig penodol yn nyfroedd Cymru sydd fel rheol yn ymwneud â gosod sylweddau neu wrthrychau yn y môr neu ar wely'r môr, gwaith adeiladu, gwella neu addasu, ac unrhyw fath o garthu. Mae Cyfoeth Naturiol Cymru'n rhoi trwyddedau morol ar ran Gweinidogion Cymru, gan benderfynu ar tua 60-70 cais bob blwyddyn i drwyddedu gweithgareddau yn ardaloedd morol gwarchodedig Cymru neu'n agos atynt. Os oes angen, bydd yn pennu amodau ar drwyddedau morol i warchod yr amgylchedd, iechyd pobl ac eraill sy'n defnyddio'r môr.

Pan fydd Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru wedi'i fabwysiadu, bydd rhaid i'r awdurdodau cyhoeddus wneud pob penderfyniad caniatáu neu orfodi yn unol â pholisïau'r Cynllun. Bydd hyn yn cynnwys y rheini sy'n ymwneud ag ardaloedd morol gwarchodedig, oni bai fod ystyriaethau perthnasol yn awgrymu fel arall. Rhaid i'r awdurdodau cyhoeddus hefyd ystyried y Cynllun pan fyddant yn gwneud unrhyw benderfyniad arall sy'n ymwneud ag arfer swyddogaethau a allai effeithio ar foroedd Cymru neu unrhyw ran ohonynt.

Asesiadau

Fel arfer, bydd cynlluniau a rhaglenni datblygu mawr (cenedlaethol neu ranbarthol fel rheol) yn destun Asesiad Amgylcheddol Strategol. Hon yw'r broses arfarnu sy'n sicrhau bod cynlluniau a rhaglenni'r Llywodraeth (a chynlluniau a rhaglenni eraill) yn rhoi sylw i ddatblygu cynaliadwy a gwarchod yr amgylchedd. Gall fod yn ofynnol cynnal Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol a/neu Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd (neu asesiad tebyg ar gyfer Parthau Cadwraeth Morol) ar gyfer cynlluniau lefel uchel, fel y Cynllun Morol, a phrosiectau arfaethedig cyn bod modd eu caniatáu.

Mae ystod eang o weithgareddau'n cael eu hasesu a'u rheoli yn y ffordd hon, gan gynnwys (ymhlith eraill):

- Datblygu porthladdoedd
- Storïo nwy
- Ynni morol fel ynni gwynt ar y môr a ffrwd lanw
- Datblygiadau ar yr arfordir
- Amddiffyn yr arfordir
- Codi agregau
- Gosod ceblau
- Olew a nwy
- Gollyngiadau

Bydd prosiectau y mae angen cynnal Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol ar eu cyfer yn paratoi Datganiad Amgylcheddol am oblygiadau'r prosiect. Fel rheol, bydd y datganiad hwn yn cynnwys yr wybodaeth sydd ei hangen i alluogi rheoleiddiwr i gynnal Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd (neu asesiad tebyg ar gyfer Parthau Cadwraeth Morol) cyn bod modd cymeradwyo'r datblygiad.

Pwrpas proses yr Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd yw atal gweithgaredd rhag cael effaith niweidiol sylweddol ar uniondeb Ardaloedd Cadwraeth Arbennig ac Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig. Gan ddibynnu ar ganlyniad yr asesiadau hyn, gall fod angen rhoi mesurau lliniaru a/neu fesurau cydbwysu ar waith cyn bod modd cymeradwyo'r datblygiad.

Os nad oes modd atal prosiect rhag cael effaith niweidiol sylweddol ar safle, ni chaiff datblygwr ond fwrw ymlaen â'i brosiect:

- os nad oes unrhyw ddewis arall sy'n well o safbwynt amgylcheddol;
- os yw'r prosiect o fudd tra phwysig i'r cyhoedd;
- os caiff mesurau cydbwysu eu rhoi ar waith i sicrhau cydlyniant y rhwydwaith o ardaloedd morol gwarchodedig.

Mae proses asesu debyg ar waith ar gyfer Parthau Cadwraeth Morol yn unol â Deddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir 2009. Yn yr achosion hyn, mae dyletswydd ar yr awdurdodau rheoli i ystyried ac i asesu effaith y gweithgareddau arfaethedig ar Barthau Cadwraeth Morol pan fyddant yn penderfynu a ddylid eu caniatáu.

Dylid ystyried hefyd a yw'r gweithgaredd yn cydymffurfio â'r Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr. Dylai'r asesiad bennu a allai'r gweithgaredd effeithio ar yr amcanion yn yr ardal ddyfrol y mae wedi'i leoli ynddi, neu unrhyw ardaloedd dyfrol sydd wedi'u cysylltu'n hydrolegol. Mae llawer o ardaloedd dyfrol aberol ac arfordirol Cymru o dan y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr yn gorgyffwrdd â'n hardaloedd morol gwarchodedig.

4.3 Cyngor a chanllawiau rheoli

Mae cyngor a chanllawiau rheoli ar gael mewn nifer o wahanol ffurfiau, gan gynnwys cyngor i ddatblygwr, i awdurdodau rheoli ac i eraill sy'n defnyddio'r môr.

Yn eu plith mae:

- **Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru**, Bydd y Cynllun hwn yn pennu'r trywydd strategol ar gyfer defnyddio moroedd Cymru, gan ddarparu cyd-destun cyffredinol i reoli gweithgareddau morol mewn ffordd gynaliadwy. Mae gwybodaeth sy'n ategu'r broses gynllunio forol ar gael drwy Borthol Cynllunio Morol Cymru¹⁶. Yno, ceir mapiau ar-lein sy'n dangos dosbarthiad y gweithgareddau dynol a'r adnoddau naturiol ym moroedd Cymru.
- **Amcanion a chyngor o ran cadwraeth¹⁷**: Mae Cyfoeth Naturiol Cymru'n darparu amcanion a chyngor o ran cadwraeth ar gyfer yr Ardaloedd Cadwraeth Arbennig a'r Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig sydd wedi'u lleoli o fewn 12 milltir forol at arfordir Cymru. Mae Cyfoeth Naturiol Cymru a Natural England yn cydweithio i ddarparu'r wybodaeth hon ar gyfer safleoedd trawsffiniol. Mae'r Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur yn llunio gwybodaeth debyg ar gyfer safleoedd ar y môr mawr. Mae Cyfoeth Naturiol Cymru wedi paratoi Datganiadau Rheoli Safle ar gyfer Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig sy'n llywio dyheadau'r tîrfeddiannwr/meddiannydd ar gyfer y safle ac yn darparu gwybodaeth am weithrediadau a allai fod yn niweidiol.
- **Cynlluniau rheoli craidd**: Caiff y cynlluniau hyn eu llunio'n bennaf ar gyfer Ardaloedd Cadwraeth Arbennig ar y tir ac maent yn cynnwys gofynion rheoli ar gyfer Ardaloedd Cadwraeth Arbennig ar yr arfordir sy'n cynnal nodweddion morol. Mae'r cynlluniau hyn hefyd yn cynnwys gofynion rheoli ar gyfer Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig sy'n gorgyffwrdd â'r Ardaloedd Cadwraeth Arbennig lle bo'n berthnasol.
- **Cynlluniau rheoli**: Mae pum Ardal Cadwraeth Arbennig wedi llunio cynlluniau rheoli o dan Reoliad 38 o Reoliadau Cynefinoedd 2017. Mae'r cynlluniau hyn yn cynnwys gwybodaeth am y safleoedd, eu nodweddion a'r camau i wella eu cyflwr.
- **Codau ymddygiad**: Cafodd y rhain eu llunio gan sectorau neu ardaloedd ac maent yn cynnwys cyngor i'r rheini sy'n defnyddio'r môr a'r cyhoedd yn gyffredinol am yr hyn y dylent ei wneud i ddiogelu nodweddion safle e.e. cod cychod y Gymdeithas Hwyllo Frenhinol, y cod ymarfer ar gyfer deifwyr ym Mharth Cadwraeth Morol Sgomer, a chod morol Gwynedd.

¹⁶ lle.gov.wales/apps/marineportal/?lang=cy-lat=52.5145&lon=-3.9111&z=8

¹⁷ naturalresources.wales/guidance-and-advice/environmental-topics/wildlife-and-biodiversity/find-protected-areas-of-land-and-seas/conservation-advice-for-european-marine-sites/?lang=en, jncc.defra.gov.uk/pdf/SAS_Conservation_Objectives_and_Reg_18_Irish_Sea_Front.pdf and jncc.defra.gov.uk/PDF/CCSSAC_ConservationObjectives_AdviceonOperations.pdf

Ym mis Mawrth 2018, cyhoeddodd y Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur fersiwn diwygiedig o'i gyngor cadwraeth¹⁸ ar gyfer y rhan fwyaf o ardaloedd morol gwarchodedig y DU sy'n cynnwys cynefinoedd môr-waelodol alltraeth, gan gynnwys y rheini yn nyfroedd môr mawr Cymru¹⁹. Mae'r pecynnau cyngor hyn yn nodi:

- Amcanion cadwraeth y safleoedd;
- Barn y Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur am gyflwr y safleoedd, y buddion y gellir eu cael o ran cadwraeth, a'r mesurau cadwraeth sydd eu hangen, ym marn y Cyd-bwyllgor, i sicrhau bod y safleoedd yn cyflawni eu hamcanion cadwraeth;
- Cyngor atodol am yr amcanion cadwraeth lle mae'r Cyd-bwyllgor yn amlinellu nodweddion ecolegol pwysig y nodwedd y mae angen ei gwarchod, gan gynnwys cyngor manylach a gwybodaeth safle-benodol amdanynt;
- Cyngor am weithrediadau sy'n egluro sut y gall gweithgareddau dynol effeithio ar nodwedd y safle ac felly ar y gwaith o gyflawni amcanion cadwraeth y safle.

Cafodd amrywiaeth eang o adnoddau eraill eu paratoi hefyd i lywio'r gwaith o reoli'r safleoedd, gan gynnwys canllawiau ar gyfer gweithgareddau penodol a ffurflenni data safonol Natura 2000. Ceir dolenni at wybodaeth a chanllawiau pellach yn Atodiad 2.

4.4 Deall cyflwr y safleoedd a'u nodweddion i lywio'r gwaith o'u rheoli

Gwybodaeth am gyflwr nodweddion, tueddiadau a ffactorau sy'n rhoi pwysau (os yw'n bodoli) ar safle penodol yn bwysig er mwyn rheoli'r safle. Mae symiau sylweddol o ddata ar gael, fel rhaglen cadw gwyliaeth ar ddyfroedd aberol ac arfordirol y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr, y Rhaglen Ymchwil i Forfilod wedi Tirio²⁰, Adroddiad ar Gyflwr Adnoddau Naturiol (SoNaRR) 2016²¹ a gwaith ehangach i fonitro'r ardal forol. Drwy rannu'r wybodaeth hon, gall yr awdurdodau rheoli ac eraill:

- asesu cynlluniau a phrosiectau;
- blaenoriaethu adnoddau;
- ei defnyddio yn sail i'r gwaith o lunio mesurau rheoli i wella cyflwr nodweddion;
- gwerthuso effeithiolrwydd y mesurau rheoli.

Ym mis Ionawr 2018, cyhoeddodd Cyfoeth Naturiol Cymru adroddiadau am gyflwr dangosol nodweddion safleoedd morol²² ar gyfer yr holl Ardaloedd Cadwraeth Arbennig ac Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig ar y glannau a chanddynt nodweddion morol. Daeth yr adroddiadau i'r casgliad bod cyflwr presennol safleoedd ar lannau Cymru sy'n rhan o'r rhwydwaith o ardaloedd morol gwarchodedig yn amrywiol, ac maent yn darparu tystiolaeth o'r berthynas rhwng rhai gweithgareddau a chyflwr nodweddion. Mae'r adroddiadau hyn yn dangos bod y rhwydwaith o ardaloedd morol gwarchodedig yn gallu cynnal poblogaethau sylweddol o adar a mamaliaid y môr, yn ogystal ag amrywiaeth o rywogaethau a chynefinoedd ar wely'r môr, mewn cyflwr ffafriol. Dyma brif ganfyddiadau'r adroddiadau hyn:

- Aseswyd bod 46% o'r holl nodweddion yng Nghymru mewn cyflwr ffafriol, ac roedd lefel hyder y rhan fwyaf o'r asesiadau'n uchel.
- Aseswyd bod 54% o'r holl nodweddion yng Nghymru mewn cyflwr anffafriol, ac roedd lefel hyder tua hanner y rhan fwyaf o'r asesiadau'n uchel.

¹⁸ jncc.defra.gov.uk/page-6849

¹⁹ jncc.defra.gov.uk/page-6530

²⁰ www.zsl.org/science/research/uk-cetacean-strandings-investigation-programme-csip

²¹ naturalresources.wales/evidence-and-data/research-and-reports/the-state-of-natural-resources-report-assessment-of-the-sustainable-management-of-natural-resources/?lang=cy

²² naturalresources.wales/guidance-and-advice/environmental-topics/wildlife-and-biodiversity/find-protected-areas-of-land-and-seas/indicative-feature-condition-assessments-for-european-marine-sites-ems/?lang=cy

- Aseswyd bod holl famaliaid y môr, gan gynnwys y dolffin trwyn potel, y morlo llwyd a'r dyfrgi, mewn cyflwr ffafriol.
- Canfuwyd mai problemau ansawdd dŵr, llygredd, gweithgareddau nad ydynt yn cael eu rheoleiddio a rhywogaethau estron goresgynnol sy'n rhoi'r prif bwysau ar gyflwr y nodweddion.

4.5 Gwaith rheoli ehangach

Mae'r gwaith rheoli ehangach yn canolbwyntio ar ddeall y ffactorau sy'n rhoi pwysau ar y rhwydwaith a, lle bo angen, dileu'r ffactorau hynny i helpu i wella cyflwr y rhwydwaith. Gall gynnwys rheoli gweithgareddau nad ydynt yn cael eu rheoleiddio, cyflawni camau rheoli lleol, ac ymgymryd â gwaith wedi'i dargedu i godi ymwybyddiaeth ac i reoli rhywogaethau estron goresgynnol. Gellir gweithredu ar lefel leol, aml-safle, cenedlaethol a rhyngwladol²³.

Ceir llawer o enghreifftiau o'r ffordd y mae gweithgareddau'n cael eu rheoli yng Nghymru i'w hatal rhag effeithio ar nodweddion yr ardaloedd morol gwarchodedig, gan ganiatáu i bobl gael mynediad at y moroedd a'r bywyd gwyllt, a'u mwynhau. Mae llawer o'r gweithgareddau rheoli hyn yn cael eu rhoi ar waith drwy i'r awdurdodau rheoli gydweithio â'i gilydd, yn unol ag egwyddorion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015, drwy'r grwpiau awdurdodau perthnasol.

Isod, ceir enghreifftiau o'r mathau hyn o weithgareddau rheoli sy'n digwydd yng Nghymru:

- addysgu'r cyhoedd am yr ardaloedd morol gwarchodedig, a chodi ymwybyddiaeth gyffredinol ohonynt e.e. ymweld ag ysgolion, glanhau traethau a saffaris glan môr;
- ymgysylltu â rhanddeiliaid lleol ynghylch cynlluniau a datblygiadau;
- neilltuo gweithgareddau i barthau penodol i leihau eu heffaith e.e. codau ymddygiad ar gyfer palu am abwyd ac angorfeydd i ymwelwyr;
- darparu arwyddion e.e. byrddau gwybodaeth a hysbysiadau gwahardd o ran yr ardaloedd morol gwarchodedig;
- asesu ffactorau lleol sy'n rhoi pwysau ar nodweddion e.e. asesu'r defnydd o gychod hamdden;
- cydweithio â rhanddeiliaid i fynd i'r afael â phroblemau lleol e.e. prosiectau sbwriel a phrosiectau sy'n targedu nodweddion a lleoliadau penodol;
- monitro cydymffurfiaeth â chodau ymddygiad.

Prosiect Cyfoeth Naturiol Cymru i Wella Cyflwr Ardaloedd Morol Gwarchodedig

Yn 2016, dechreuodd Cyfoeth Naturiol Cymru gydweithio â phartneriaid ar ei Brosiect Gwella Cyflwr Ardaloedd Morol Gwarchodedig. Mae'r prosiect yn adeiladu ar allbynnau morol Rhaglen Natura 2000 LIFE yng Nghymru (2012 – 2015). Roedd y Rhaglen hon wedi llunio blaenraglen strategol a oedd yn nodi'r hyn yr oedd angen ei wneud i reoli ac i adfer rhwydwaith ardaloedd morol gwarchodedig Cymru. Diben cyffredinol y Rhaglen oedd galluogi Cymru i wneud cyfraniad pwysig tuag at sicrhau bod cynefinoedd a rhywogaethau mewn cyflwr ffafriol. Roedd yn canolbwyntio ar Ardaloedd Cadwraeth Arbennig ac Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig ar y glannau sy'n rhan graidd o rwydwaith Cymru o ardaloedd morol gwarchodedig.

Pennwyd pum maes gwaith sy'n canolbwyntio ar weithgareddau a fydd yn cael yr effaith fwyaf posibl ar gyflwr y rhwydwaith. Y pum maes gwaith yw:

- Mynediad a hamdden – e.e. difrod i gynefinoedd neu aflonyddu ar rywogaethau;
- Rheoli a phroblemau dŵr – e.e. gwasgfa arfordirol, rheoli risg llifogydd ac erydu arfordirol;
- Llygredd a gwastraff – e.e. sbwriel môr a llygredd dŵr gwasgaredig;
- Pysgodfeydd morol – e.e. gweithgareddau pysgota â chewyll a rhwydi;
- Rhywogaethau goresgynnol – e.e. rhywogaethau estron morol.

²³ Er enghraifft, drwy Gonfensiwn Rhyngwladol yr IMO ar Reoli Dŵr Balast a Gwaddod Llongau sy'n helpu i reoli cyflwyniad rhywogaethau estron goresgynnol: [www.imo.org/en/About/Conventions/ListOfConventions/Pages/International-Convention-for-the-Control-and-Management-of-Ships'-Ballast-Water-and-Sediments-\(BWM\).aspx](http://www.imo.org/en/About/Conventions/ListOfConventions/Pages/International-Convention-for-the-Control-and-Management-of-Ships'-Ballast-Water-and-Sediments-(BWM).aspx)

Adran 5

Gwella cyflwr rhwydwaith ardaloedd morol gwarchodedig Cymru a'r modd y mae'n cael ei reoli

Er mwyn gwella rheolaeth a chyflwr y rhwydwaith o Ardaloedd Morol Gwarchodedig dros Gymru bydd y Grŵp Llywio, bob blwyddyn, yn canfod y prif gamau reoli mewn ffurf Cynllun Gweithredu Rheolaeth AMG. Mae'r Cynllun yn fodd o sicrhau bod yr awdurdodau rheoli'n canolbwyntio ar gamau gweithredu a all arwain at welliannau pellach i'r modd y mae rhwydwaith ardaloedd morol gwarchodedig Cymru'n cael ei rheoli a, thrwy hynny, ei gyflwr.

Mae'r camau rheoli'n cydweddu â'r o leiaf un o'r egwyddorion rheoli a nodir yn Adran 3:

- MP1 – Cynllunio strategol
- MP2 – Prosesau rheoleiddio, caniatáu datblygiadau ac asesu
- MP3 – Cyngor a chanllawiau rheoli
- MP4 – Deall cyflwr safleoedd a'u nodweddion i lywio'r gwaith o'u rheoli
- MP5 – Gwaith rheoli ehangach

Bydd y Grŵp Llywio yn cadw cysylltiadau agos rhwng y Cynllun Gweithredu a'r camau a gytunwyd a chyflawnwyd ar lefel leol. Bydd y camau lleol yn cael eu hadolygu bob blwyddyn er mwyn ystyried a ellir cymhwyso'r canlyniadau yn ehangach ar draws rhwydwaith yr AMG yng Nghymru.

Bydd y Grŵp Llywio'n rhoi cyngor ar ba awdurdod neu awdurdodau rheoli sydd yn y sefyllfa orau i gyflawni'r camau gweithredu a nodir yn y Cynllun Gweithredu. Gan ddibynnu ar y cam rheoli, gall awdurdod rheoli roi'r cam ar waith ar ei ben ei hun neu drwy gydweithio ag awdurdodau rheoli eraill. Mae rhai awdurdodau rheoli eisoes yn dewis gweithio yn y ffordd hon drwy'r grwpiau awdurdodau perthnasol. Mae hyn yn gydnaws ag ysbryd Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Y Grŵp Llywio fydd yn gyfrifol am lywodraethu'r Fframwaith hwn a'r Cynllun Gweithredu. Mae'r Grŵp Llywio'n cynnwys cynrychiolwyr o brif awdurdodau rheoli Cymru sy'n ysgwyddo cyfrifoldebau ar draws y rhwydwaith o ardaloedd morol gwarchodedig ac sydd, o'r herwydd, yn y sefyllfa orau i gadw llygad ar y gwaith o lunio, adolygu a chyflawni'r Fframwaith a'r Cynllun Gweithredu ac i lywio'r gwaith hwnnw.

Defnyddir gwybodaeth o'r Prosiect Gwella Cyflwr Ardaloedd Morol Gwarchodedig, gwybodaeth swyddogion safleoedd lleol a gwybodaeth am gyflwr nodweddion i adolygu, ddiweddarau a blaenoriaethu'r²⁴ Cynllun Gweithredu i Reoli'r Rhwydwaith o Ardaloedd Morol Gwarchodedig bob blwyddyn. Bydd Cynlluniau Gweithredol a'r adroddiadau cynnydd blynyddol yn cael eu rhannu â grŵp ehangach o randdeiliaid drwy rwydweithiau aelodau'r Grŵp Llywio, drwy Grŵp Cyngori a Gweithredu Cymru ar Faterion Morol ac ar wefan Llywodraeth Cymru. Bydd y Fframwaith yn cael ei adolygu'n llwyr yn 2023 yn unol â chylch adrodd Deddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir (2009).

²⁴ Gosodwyd manylion y proses blaenoriaethu yn Atodiad 2 o'r Cynllun Gweithredu.

Atodiad 1

Rhestrau o'r rhywogaethau a'r cynefinoedd a warchodir ym mhob un o ardaloedd morol gwarchodedig Cymru

Ardal Cadwraeth Arbennig	Nodwedd forol
Y Fenai a Bae Conwy	Riffiau
	Gwastadeddau llaid a gwastadeddau tywod nad ydynt o dan ddŵr môr adeg llanw isel
	Banciau tywod a orchuddir yn rhannol gan y môr drwy'r adeg
	Cilfachau a baeau bas mawr
	Ogofâu môr sydd dan ddŵr neu'n rhannol dan ddŵr
Aber Afon Dyfrdwy	Dolydd heli'r Iwerydd <i>Glauco-Puccinellietalia maritima</i>
	<i>Salicornia</i> a phlanhigion unflwydd eraill ar laid a thywod
	Gwastadeddau llaid a gwastadeddau tywod nad ydynt o dan ddŵr môr adeg llanw isel
	Llystyfiant unflwydd ar linellau drifft
	Aberoedd
	Llysywen bendoll y môr <i>Petromyzon marinus</i>
	Llysywen bendoll yr afon <i>Lampetra fluviatilis</i>
Pen Llŷn a'r Sarnau	Morlynoedd arfordirol
	Aberoedd
	Cilfachau a baeau bas mawr
	Riffiau
	Banciau tywod a orchuddir yn rhannol gan y môr drwy'r adeg

Ardal Cadwraeth Arbennig	Nodwedd forol
(Parhad)	Dolydd heli'r Iwerydd <i>Glaucopuccinellietalia maritimae</i>
	Gwastadeddau llaid a gwastadeddau tywod nad ydynt o dan ddŵr môr adeg llanw isel
	Ogofâu môr sydd dan ddŵr neu'n rhannol dan ddŵr
	<i>Salicornia</i> a phlanhigion unflwydd eraill ar laid a thywod
	Morlo llwyd <i>Halichoerus grypus</i>
	Dyfrgi <i>Lutra lutra</i>
	Dolffin trwyn potel <i>Tursiops truncatus</i>
Bae ac Aberoedd Caerfyrddin	Dolydd heli'r Iwerydd <i>Glaucopuccinellietalia maritimae</i>
	Aberoedd
	<i>Salicornia</i> a phlanhigion unflwydd eraill ar laid a thywod
	Gwangen <i>Alosa fallax</i>
	Cilfachau a baeau bas mawr
	Gwastadeddau llaid a gwastadeddau tywod nad ydynt o dan ddŵr môr adeg llanw isel
	Banciau tywod a orchuddir yn rhannol gan y môr drwy'r adeg
	Llysywen bendoll y môr <i>Petromyzon marinus</i>
	Llysywen bendoll yr afon <i>Lampetra fluviatilis</i>
	Herlyn <i>Alosa alosa</i>
Sir Benfro Forol	Riffiau
	Aberoedd
	Cilfachau a baeau bas mawr

Ardal Cadwraeth Arbennig	Nodwedd forol
(Parhad)	Dolydd heli'r Iwerydd <i>Glaucopuccinellietalia maritima</i>
	Morlynoedd arfordirol
	Gwastadeddau llaid a gwastadeddau tywod nad ydynt o dan ddŵr môr adeg llanw isel
	Banciau tywod a orchuddir yn rhannol gan y môr drwy'r adeg
	Ogofâu môr sydd dan ddŵr neu'n rhannol dan ddŵr
	Morlo llwyd <i>Halichoerus grypus</i>
	Gwangen <i>Alosa fallax</i>
	Herlyn <i>Alosa alosa</i>
	Llysywen bendoll y môr <i>Petromyzon marinus</i>
	Llysywen bendoll yr afon <i>Lampetra fluviatilis</i>
	Tafol y traeth <i>Rumex rupestris</i>
	Dyfrgi <i>Lutra lutra</i>
Bae Ceredigion	Riffiau
	Banciau tywod a orchuddir yn rhannol gan y môr drwy'r adeg
	Ogofâu môr sydd dan ddŵr neu'n rhannol dan ddŵr
	Dolffin trwyn potel <i>Tursiops truncatus</i>
	Morlo llwyd <i>Halichoerus grypus</i>
	Llysywen bendoll y môr <i>Petromyzon marinus</i>
Aber Afon Hafren	Dolydd heli'r Iwerydd <i>Glaucopuccinellietalia maritima</i>
	Aberoedd
	Gwastadeddau llaid a gwastadeddau tywod nad ydynt o dan ddŵr môr adeg llanw isel

Ardal Cadwraeth Arbennig	Nodwedd forol
(Parhad)	Banciau tywod a orchuddir yn rhannol gan y môr drwy'r adeg
	Riffiau
	Gwangen <i>Alosa fallax</i>
	Llysywen bendoll y môr <i>Petromyzon marinus</i>
	Llysywen bendoll yr afon <i>Lampetra fluviatilis</i>
Cynffig	Dolydd heli'r Iwerydd <i>Glaucopuccinellietalia maritimae</i>
Glannau Môn: Cors heli	Dolydd heli'r Iwerydd <i>Glaucopuccinellietalia maritimae</i>
	<i>Salicornia</i> a phlanhigion unflwydd eraill ar laid a thywod
	Aberoedd
	Gwastadeddau llaid a gwastadeddau tywod nad ydynt o dan ddŵr môr adeg llanw isel
Bae Cemlyn	Morlynoedd arfordirol
Arfordir Calchfaen De-orllewin Cymru	Ogofâu môr sydd dan ddŵr neu'n rhannol dan ddŵr

Safle o Bwys i'r Gymuned ²⁵	Nodwedd forol
Gogledd Môn Forol	Llamhidydd <i>Phocoena phocoena</i>
Gorllewin Cymru Forol	Llamhidydd <i>Phocoena phocoena</i>
Dynesfeydd Môr Hafren	Llamhidydd <i>Phocoena phocoena</i>
Slabiau Carbonad Croker	Strwythurau tanfor wedi'u gwneud gan nwyon sy'n gollwng

²⁵ At ddibenion rheoli, fe'u rheolir fel pe baent eisoes wedi'u dynodi.

Ardal Cadwraeth Arbennig	Nodwedd forol
Aber Afon Dyfrdwy	Hwyaden lostfain <i>Anas acuta</i> Corhwyad <i>Anas crecca</i> Chwiwell <i>Anas penelope</i> Pibydd y tywod <i>Calidris alba</i> Pibydd y mawn <i>Calidris alpina</i> Pibydd yr aber <i>Calidris canutus</i> Pioden fôr <i>Haematopus ostralegus</i> Rhostog gynffonfraith <i>Limosa lapponica</i> Rhostog gynffonddu <i>Limosa limosa</i> Gylfinir <i>Numenius arquata</i> Mulfran <i>Phalacrocorax carbo</i> Cwtiad llwyd <i>Pluvialis squatarola</i> Môr-wennol gyffredin <i>Sterna hirundo</i> Môr-wennol fechan <i>Sterna albifrons</i> Môr-wennol bigddu <i>Sterna sandvichensis</i> Hwyaden yr eithin <i>Tadorna tadorna</i> Pibydd coesgoch <i>Tringa totanus</i>
Bae Caerfyrddin	Môr-hwyaden ddu <i>Melanitta nigra</i>
Cilfach Tywyn	Hwyaden lostfain <i>Anas acuta</i> Corhwyad <i>Anas crecca</i> Chwiwell <i>Anas penelope</i> Pibydd y mawn <i>Calidris alpina</i> Pibydd yr aber <i>Calidris canutus</i> Pioden fôr <i>Haematopus ostralegus</i> Gylfinir <i>Numenius arquata</i> Cwtiad llwyd <i>Pluvialis squatarola</i> Hwyaden yr eithin <i>Tadorna tadorna</i> Pibydd coesgoch <i>Tringa totanus</i> Rhostog gynffonddu <i>Limosa limosa</i>
Bae Lerpwl	Trochydd gyddfgoch <i>Gavia stellata</i> Môr-hwyaden ddu <i>Melanitta nigra</i> Gwylan fechan <i>Larus minutus</i> Môr-wennol gyffredin <i>Sterna hirundo</i> Môr-wennol fechan <i>Sterna albifrons</i>

Ardal Cadwraeth Arbennig	Nodwedd forol
Aber Afon Hafren	Pibydd y mawn <i>Calidris alpina</i> Hwyaeden yr eithin <i>Tadorna tadorna</i> Pibydd coesgoch <i>Tringa totanus</i> Hwyaeden lostfain <i>Anas acuta</i> Corhwyad <i>Anas crecca</i> Chwiwell <i>Anas Penelope</i> Cwtiad torchog <i>Charadrius hiaticula</i> Pioden fôr <i>Haematopus ostralegus</i> Gylfinir <i>Numenius arquata</i> Cwtiad llwyd <i>Pluvialis squatarola</i>
Traeth Lafan	Pioden fôr <i>Haematopus ostralegus</i> Gylfinir <i>Numenius arquata</i> Gwyach fawr gopog <i>Podiceps cristatus</i>
Ynys Gwales	Hugan <i>Morus Bassanus</i>
Sgomer, Sgogwm a Moroedd Penfro	Pâl <i>Fratercula arctica</i> Pedryn drycin <i>Hydrobates pelagicus</i> Gwylan gefnddu leiaf <i>Larus fuscus</i> Aderyn drycin Manaw <i>Puffinus puffinus</i>
Glannau Aberdaron ac Ynys Enlli	Aderyn drycin Manaw <i>Puffinus puffinus</i>
Gogledd Bae Ceredigion	Trochydd gyddfgoch <i>Gavia stellata</i>
Morwenoliaid Ynys Môn	Môr-wennol gyffredin <i>Sterna hirundo</i> Môr-wennol y Gogledd <i>Sterna paradisaea</i> Môr-wennol wridog <i>Sterna dougallii</i> Môr-wennol bigddu <i>Sterna sandvicensis</i>
Ffrynt Môr Iwerddon	Aderyn drycin Manaw <i>Puffinus puffinus</i>
Aber Dyfi	Gŵydd dalcenwen yr Ynys Las

Safleoedd Ramsar	Nodwedd forol
Aber Afon Dyfrdwy	Gylfinir <i>Numenius arquata</i> Hwyaden lostfain <i>Anas acuta</i> Corhwyad <i>Anas crecca</i> Pibydd y mawn <i>Calidris alpina alpina</i> Pibydd yr aber <i>Calidris canutus</i> Pioden fôr <i>Haematopus ostralegus</i> Rhostog gynffonfraith <i>Limosa lapponica</i> Rhostog gynffonddu <i>Limosa limosa</i> Cwtiad llwyd <i>Pluvialis squatarola</i> Hwyaden yr eithin <i>Tadorna tadorna</i> Pibydd coesgoch <i>Tringa totanus</i>
Cilfach Tywi	Hwyaden lostfain <i>Anas acuta</i> Pibydd coesgoch <i>Tringa totanus</i> Pioden fôr <i>Haematopus ostralegus</i> Pibydd yr aber <i>Calidris canutus</i>
Aber Afon Hafren	Hwyaden yr eithin <i>Tadorna tadorna</i> Pibydd y mawn <i>Calidris alpina</i> Pibydd coesgoch <i>Tringa totanus</i> Gwylan gefnddu leiaf <i>Larus fuscus</i> Cwtiad torchog <i>Charadrius hiaticula</i> Corhwyad <i>Anas crecca</i> Hwyaden lostfain <i>Anas acuta</i>

Parth Cadwraeth Morol	Nodwedd forol
Sgomer	I'w pennu

Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig	Nodwedd forol
Aber Afon Conwy	Aberoedd
	Pyllau glan môr
	Is-haenau meddal â thyllau pidocau
Aber Afon Mawddach	Pibydd coesgoch <i>Tringa totanus</i>
	Rhynglanw
	Morfa heli
	Dyfrgi <i>Lutra lutra</i>
	Llaid cysgodol
Aber Afon Taf	Morfa heli
	Herlyn <i>Alosa alosa</i>
	Gwangen <i>Alosa fallax</i>
Aberarth-Carreg Wylan	Morlo llwyd <i>Halichoerus grypus</i>
	Dolffin trwyn potel <i>Tursiops truncatus</i>
	Ogofâu a bargodion
	Craig agored
	Craig led agored
	Pyllau glan môr
	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod
	Amffipod <i>Pectenogammarus planicrurus</i>

Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig	Nodwedd forol
Afon Dyfrdwy	Morfa heli
	Llysywen bendoll yr afon <i>Lampetra fluviatilis</i>
	Brwyniad Conwy <i>Osmerus eperlanus</i>
	Llysywen bendoll y môr <i>Petromyzon marinus</i>
	Eog yr Iwerydd <i>Salmo salar</i>
	Dyfrgi <i>Lutra lutra</i>
Afon Teifi	Rhynglanw
	Morfa heli
	Llysywen bendoll yr afon <i>Lampetra fluviatilis</i>
	Llysywen bendoll y môr <i>Petromyzon marinus</i>
	Eog yr Iwerydd <i>Salmo salar</i>
	Dyfrgi <i>Lutra lutra</i>
Afon Tywi	Morfa heli
	Herlyn <i>Alosa alosa</i>
	Gwangen <i>Alosa fallax</i>
	Dyfrgi <i>Lutra lutra</i>
Allt Wen a Thraeth Tan-y-bwlch	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod
	Amffipod <i>Pectenogammarus planicrurus</i>

Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig	Nodwedd forol
Arfordir Abereiddi	Morlo llwyd <i>Halichoerus grypus</i>
	Ogofâu a bargodion
	Craig agored
	Pyllau glan môr
	Morlyn hallt â sil
Arfordir Gogleddol Penmon	Ogofâu a bargodion
	Craig led agored
	Pyllau glan môr
	Is-haenau meddal â thyllau pidocau
Arfordir Marros – Pentwyn	Tywod agored
	Is-haenau meddal â thyllau pidocau
Arfordir Niwgwyl – Aber Bach	Ogofâu a bargodion
	Pyllau glan môr
	Gwllis ymchwydd
	Cymunedau dan gonglfeini
Arfordir Pen-bre	Pibydd y tywod <i>Calidris alba</i>
	Pioden fôr <i>Haematopus ostralegus</i>
	Morfa heli
	Herlyn <i>Alosa alosa</i>
	Gwangen <i>Alosa fallax</i>
	Tywod agored
	Tywod lled agored
	Pyllau glan môr

Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig	Nodwedd forol
Arfordir Penrhyn Angle	Gwymon coch <i>Gigartina pistillata</i>
	Ogofâu a bargodion
	Pyllau glan môr
	Is-haenau meddal â thyllau pidocau
	Algâu a ysgubir gan y llanw
	Cymunedau dan gonglfeini
Arfordir Saundersfoot – Telpyn	Tywod agored
	Pyllau glan môr
Beddmanarch – Cymyran	Cwtiad torchog <i>Charadrius hiaticula</i>
	Pibydd coeswyrdd <i>Tringa nebularia</i>
	Rhynglanw
	Morfa heli
	Gwellt y gamlas
	Graean lleidiog
	Llaid cysgodol
	Algâu a ysgubir gan y llanw
Blackpill, Abertawe	Pibydd y tywod <i>Calidris alba</i>
	Cwtiad torchog <i>Charadrius hiaticula</i>
	Graean lleidiog
Y Borth – Clarach	Craig led agored
	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod
Bae Bracelet	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod

Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig	Nodwedd forol
Aber Afon Dysynni	Morfa heli
	Morlyn hallt ynysig
Cilfach Tywyn ac Aber Llwchwr	Hwyaden lostfain <i>Anas acuta</i>
	Hwyaden lydanbig <i>Anas clypeata</i>
	Corhwyad <i>Anas crecca</i>
	Chwiwell <i>Anas penelope</i>
	Cwtiad y traeth <i>Arenaria interpres</i>
	Pibydd y mawn <i>Calidris alpina</i>
	Pibydd yr aber <i>Calidris canutas</i>
	Pioden fôr <i>Haematopus ostralegus</i>
	Gylfinir <i>Numenius arquata</i>
	Cwtiad aur <i>Pluvialis apricaria</i>
	Cwtiad llwyd <i>Pluvialis squatarola</i>
	Hwyaden yr eithin <i>Tadorna tadorna</i>
	Morfa heli
	Gwellt y gamlas
	Is-haenau cymysg
	Tywod lled agored
	Pyllau glan môr
	Llaid cysgodol
	Mwydyn gwrychog <i>Ophelia bicornis</i>

Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig	Nodwedd forol
Clogwyni a Thwyni Castell Martin	Gwymon coch <i>Gigartina pistillata</i>
	Craig agored
	Craig led agored
	Pyllau glan môr
	Is-haenau meddal â thyllau pidocau
Bae Caswell	Craig led agored
	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod
Bae Cemlyn	Morlyn hallt treiddio
Coedydd Afon Menai	Sialc a charreg feddal iawn
Craig Ddu – Creigiau Wharley Point	Crynodiad o blanhigion fasgwlaidd a gynhwysir yn y Llyfrau Data Coch a / neu sy'n genedlaethol brin
	Geomorffoleg arfordir Cymru
	Ysgafelloedd ac agennau clogwyni morol a chysylltiedig
Craig-y-fulfran a Chlarach	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod
Creigiau Aberarth-Morfa	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod
Creigiau Cwm-Ceriw a Ffos-las (Morfa Bychan)	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod
Creigiau Llansteffan	Geomorffoleg arfordir Cymru
Creigiau Pen y graig	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod
Creigiau Rhiwledyn	Ogofâu a bargodion
	Craig led agored
	Pyllau glan môr
	Is-haenau meddal â thyllau pidocau
	Cymuned dan gonglfeini

Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig	Nodwedd forol
Twyni Crymlyn	Morfa heli
Cynffig	Pyllau glan môr
	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod
	Is-haenau meddal â thyllau pidocau
Arfordir Dale a De Marloes	Gwymon coch <i>Gigartina pistillata</i>
	Morlo llwyd <i>Halichoerus grypus</i>
	Ogofâu a bargodion
	Sialc a charreg feddal iawn
	Craig agored
	Craig led agored
	Pyllau glan môr
De Bae Sain Ffraid	Morlo llwyd <i>Halichoerus grypus</i>
	Ogofâu a bargodion
	Pyllau glan môr
	Algâu a ysgubir gan y llanw
	Cymunedau dan gonglfeini
Aber Afon Dyfrdwy	Hwyaden lostfain <i>Anas acuta</i>
	Corhwyad <i>Anas crecca</i>
	Chwiwell <i>Anas penelope</i>
	Pibydd y mawn <i>Calidris alpina</i>
	Pibydd yr aber <i>Calidris canutus</i>
	Cwtiad torchog <i>Charadrius hiaticula</i>
	Pioden fôr <i>Haematopus ostralegus</i>

Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig	Nodwedd forol
(Parhad)	Rhostog gynffonfraith <i>Limosa lapponica</i>
	Rhostog gynffonddu <i>Limosa limosa</i>
	Gylfinir <i>Numenius arquata</i>
	Mulfran <i>Phalacrocorax carbo</i>
	Cwtiad llwyd <i>Pluvialis squatarola</i>
	Gwyach fawr gopog <i>Podiceps cristatus</i>
	Môr-wennol gyffredin <i>Sterna hirundo</i>
	Môr-wennol bigddu <i>Sterna sandvicensis</i>
	Hwyaden yr eithin <i>Tadorna tadorna</i>
	Pibydd coesgoch <i>Tringa totanus</i>
	Morfa heli
	Llysywen bendoll yr afon <i>Lamprolaima fluviatilis</i>
	Brwyniad Conwy <i>Osmerus eperlanus</i>
	Llysywen bendoll y môr <i>Petromyzon marinus</i>
	Aberoedd
	Tywod lled agored
	Pyllau glan môr
	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod
	Is-haenau meddal â thyllau pidocau
	Mwydyn gwrychog <i>Ophelia bicornis</i>
	Cranc llyfn <i>Thia scutellata</i>
Dyfi	Chwiwell <i>Anas penelope</i>
	Crynodiad o adar yn magu ar dwyni a morfeydd heli

Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig	Nodwedd forol
(Parhad)	Pibydd coesgoch <i>Tringa totanus</i>
	Rhynglanw
	Morfa heli
	Dyfrgi <i>Lutra lutra</i>
	Aberoedd
	Tywod lled agored
	Graean lleidiog
	Llaid cysgodol
Arfordir Dwyrain Aberddawan	Pyllau glan môr
	Cymunedau dan gonglfeini
	Llyngyren ledog <i>Convoluta roscoffensis</i>
Ynys Echni	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod
Clogwyni Freshwater East i Skrinkle Haven	Ogofâu a bargodion
	Pyllau glan môr
	Is-haenau meddal â thyllau pidocau
	Amffipod <i>Pectenogammarus planicrurus</i>
Glanllynau a Glannau Pen-ychain i Gricieth	Ogofâu a bargodion
	Is-haenau cymysg
	Pyllau glan môr
	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod
	Is-haenau meddal â thyllau pidocau
	Cymunedau dan gonglfeini

Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig	Nodwedd forol
Glannau Aberdaron	Ogofâu a bargodion
	Craig agored
	Pyllau glan môr
Glannau Penmon – Biwmares	Ogofâu a bargodion
	Is-haenau cymysg
	Graean lleidiog
	Is-haenau meddal â thyllau pidocau
	Algâu a ysgubir gan y llanw
	Cymunedau dan gonglfeini
Glannau Porthaethwy	Ogofâu a bargodion
	Is-haenau cymysg
	Graean lleidiog
	Pyllau glan môr
	Craig gysgodol
	Algâu a ysgubir gan y llanw
Glannau Rhoscolyn	Rhynglanw
	Morfa heli
	Gwellt y gamlas
	Craig agored
Glannau Tonfanau i Friog	Is-haenau cymysg
	Pyllau glan môr
	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod

Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig	Nodwedd forol
Glannau Ynys Gybi	Rhynglanw
	Ogofâu a bargodion
	Pyllau glan môr
	Cymunedau dan gonglfeini
	Sbwng <i>Stryphus ponderosus</i>
Glaslyn	Morfa heli
Arfordir Gŵyr: Rhosili i Borth Einon	Ogofâu a bargodion
	Pyllau glan môr
	Is-haenau meddal â thyllau pidocau
Ynys Gwales	Morlo llwyd <i>Halichoerus grypus</i>
	Craig agored
Twyni Gronant a Chwningar Talacre	Pibydd y tywod <i>Calidris alba</i>
	Mulfran <i>Phalacrocorax carbo</i>
	Rhynglanw
	Morfa heli
	Tywod agored
Bae Gwydir	Is-haenau meddal â thyllau pidocau
Coedwig Hook	Morfa heli
Horton, Dwyrain a Gorllewin Slade	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod
Pen Lydstep i Dwyni Dinbych-y-pysgod	Ogofâu a bargodion
	Is-haenau meddal â thyllau pidocau
	Algâu a ysgubir gan y llanw

Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig	Nodwedd forol
Merthyr Mawr	Morfa heli
	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod
Dyfrffordd Aberdaugleddau	Corhwyad <i>Anas crecca</i>
	Chwiwell <i>Anas penelope</i>
	Pibydd y mawn <i>Calidris alpina</i>
	Gylfinir <i>Numenius arquata</i>
	Gwyach fach <i>Tachybaptus ruficollis</i>
	Hwyaden yr eithin <i>Tadorna tadorna</i>
	Morfa heli
	Brwyniad Conwy <i>Osmerus eperlanus</i>
	Dyfrgi <i>Lutra lutra</i>
	Ogofâu a bargodion
	Gwellt y gamlas
	Is-haenau cymysg
	Craig led agored
	Tywod lled agored
	Graean lleidiog
	Pyllau glan môr
	Llaid cysgodol
	Craig gysgodol
	Morlyn hallt â sil
	Algâu a ysgubir gan y llanw

Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig	Nodwedd forol
(Parhad)	Cymunedau dan gonglfeini
	Llyngyren dentaclog <i>Alkmaria romijni</i>
	Amffipod <i>Gammarus chevreuxi</i>
Arfordir Monknash	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod
	Is-haenau meddal â thyllau pidocau
Morfa Dyffryn	Morfa heli
	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod
Morfa Harlech	Hwyaden lostfain <i>Anas acuta</i>
	Crynnodiad o adar yn magu ar dwyni a morfeydd heli
	Morfa heli
	Dyfrgi <i>Lutra lutra</i>
	Tywod agored
	Tywod lled agored
	Graean lleidiog
Morfa Dinlle	Geomorffoleg arfordir Cymru
Morfa Uchaf, Dyffryn Conwy	Morfa heli
Mynydd Penarfynnydd	Pyllau glan môr
Mynydd Tir y Cwmwd a'r Glannau yng Ngharreg yr Imbill	Ogofâu a bargodion
	Graean lleidiog
	Is-haenau meddal â thyllau pidocau
	Amffipod <i>Pectenogammarus planicrurus</i>

Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig	Nodwedd forol
Cwningar Niwbwrch – Ynys Llanddwyn	Hwyaden lostfain <i>Anas acuta</i>
	Morfa heli
	Tywod lled agored
	Pyllau glan môr
	Mwydyn gwrychog <i>Ophelia bicornis</i>
Clogwyni Trefdraeth	Ogofâu a bargodion
	Pyllau glan môr
	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod
Bae Oxwich	Morfa heli
	Tywod agored
Pen y Gogarth	Ogofâu a bargodion
	Craig led agored
	Pyllau glan môr
	Is-haenau meddal â thyllau pidocau
	Cymunedau dan glogfeini
Dyffryn Pennard	Morfa heli
Arfordir Penarth	Pyllau glan môr
	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod
	Is-haenau meddal â thyllau pidocau
	Algâu a ysgubir gan y llanw

Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig	Nodwedd forol
Penrhynoedd Llangadwaladr	Craig agored
	Pyllau glan môr
	Algâu a ysgubir gan y llanw
	Cymunedau dan gonglfeini
Porth Ceiriad, Porth Neigwl ac Ynysoedd Sant Tudwal	Ogofâu a bargodion
	Craig agored
	Pyllau glan môr
	Algâu a ysgubir gan y llanw
	Sbwng <i>Stelletta grubii</i>
Porth Dinllaen i Borth Pistyll	Gwellt y gamlas
	Tywod lled agored
	Pyllau glan môr
Porth Towyn i Borth Wen	Ogofâu a bargodion
	Craig led agored
	Pyllau glan môr
Ynys Seiriol	Is-haenau meddal â thyllau pidocau
	Cymunedau dan gonglfeini
Pwll Du a Dyffryn Llandeilo Ferwallt	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod
Ynys Dewi	Morlo llwyd <i>Halichoerus grypus</i>
	Ogofâu a bargodion
	Craig agored
	Pyllau glan môr
	Gwlis ymchwydd

Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig	Nodwedd forol
(Parhad)	Algâu a ysgubir gan y llanw
	Cymunedau dan gonglfeini
	Sbwng <i>Thymosia guernei</i>
Rhos Rhosili	Geomorffoleg arfordir Cymru
Riffiau Rhosneigr	Rhynglanw
	Ogofâu a bargodion
	Pyllau glan môr
	Cymunedau dan gonglfeini
Aber Afon Hafren	Hwyaden lostfain <i>Anas acuta</i>
	Hwyaden lydanbig <i>Anas clypeata</i>
	Corhwyad <i>Anas crecca</i>
	Chwiwell <i>Anas penelope</i>
	Pibydd y mawn <i>Calidris alpina</i>
	Cwtiad torchog <i>Charadrius hiaticula</i>
	Rhostog gynffonddu <i>Limosa limosa</i>
	Gylfinir <i>Numenius arquata</i>
	Cwtiad aur <i>Pluvialis apricaria</i>
	Cwtiad llwyd <i>Pluvialis squatarola</i>
	Hwyaden yr eithin <i>Tadorna tadorna</i>
	Pibydd coesgoch <i>Tringa totanus</i>
	Morfa heli
	Herlyn <i>Alosa alosa</i>
	Gwangen <i>Alosa fallax</i>

Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig	Nodwedd forol
(Parhad)	Llysywen <i>Anguilla anguilla</i>
	Llysywen bendoll yr afon <i>Lampetra fluviatilis</i>
	Llysywen bendoll y môr <i>Petromyzon marinus</i>
	Eog yr Iwerydd <i>Salmo salar</i>
	Gwellt y gamlas
	Aberoedd
	Pyllau glan môr
	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod
	Algâu a ysgubir gan y llanw
	Amffipod <i>Gammarus chevreuxi</i>
	Amffipod <i>Gammarus insensibilis</i>
Ynys Sgogwm	Malwen fôr <i>Tenellia adspersa</i>
	Morlo llwyd <i>Halichoerus grypus</i>
Ynys Sgomer a Middleholm	Algâu a ysgubir gan y llanw
	Morlo llwyd <i>Halichoerus grypus</i>
	Craig agored
Arfordir Southerndown	Gwlis ymchwydd
	Ogofâu a bargodion
Arfordir Penrhyn Tyddewi	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod
	Morlo llwyd <i>Halichoerus grypus</i>
	Craig agored
	Pyllau glan môr

Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig	Nodwedd forol
Ynys Farged	Ogofâu a bargodion
	Is-haenau meddal â thyllau pidocau
	Cymunedau dan gonglfeini
Cei Ystangbwll – Trewent	Ogofâu a bargodion
	Craig led agored
	Pyllau glan môr
	Is-haenau meddal â thyllau pidocau
Ystangbwll	Dyfrgi <i>Lutra lutra</i>
	Ogofâu a bargodion
	Pyllau glan môr
	Is-haenau meddal â thyllau pidocau
Pen-caer – Clogwyni Llechdafad	Ogofâu a bargodion
	Craig agored
	Gwllis ymchwydd
Ynys Sili	Pibydd y mawn <i>Calidris alpina</i>
	Cwtiad torchog <i>Charadrius hiaticula</i>
	Cwtiad llwyd <i>Pluvialis squatarola</i>
	Pibydd coesgoch <i>Tringa totanus</i>
	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod
Clogwyni Dinbych-y-pysgod ac Ynys Catrin	Ogofâu a bargodion
	Tywod agored
	Is-haenau meddal â thyllau pidocau

Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig	Nodwedd forol
Ynysoedd Glannau Penfro	Morlo llwyd <i>Halichoerus grypus</i>
	Craig agored
Ynysoedd y Moelrhoniaid	Pyllau glan môr
Tiroedd a Glannau rhwng Cricieth ac Afon Glaslyn	Ogofâu a bargodion
	Gwellt y gamlas
	Tywod lled agored
	Pyllau glan môr
	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod
Traeth Lafan	Pioden fôr <i>Haematopus ostralegus</i>
	Hwyaden frongoch <i>Mergus serrator</i>
	Gylfinir <i>Numenius arquata</i>
	Pibydd coesgoch <i>Tringa totanus</i>
	Gwellt y gamlas
	Tywod lled agored
Traeth Llanon	Riffiau biogenig dan ddylanwad tywod
Traeth Lligwy	Pyllau glan môr

Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig	Nodwedd forol
Twyni Chwitffordd, Morfa Llandimor a Bae Brychdwn	Pioden fôr <i>Haematopus ostralegus</i>
	Morfa heli
	Gwellt y gamlas
	Tywod agored
	Pyllau glan môr
	Is-haenau meddal â thyllau pidocau
	Algâu a ysgubir gan y llanw
	Mwydyn gwrychog <i>Ophelia bicornis</i>
Twyni Talacharn – Pentywyn	Cwtiad aur <i>Pluvialis apricaria</i>
	Dyfrgi <i>Lutra lutra</i>
	Tywod agored
	Tywod lled agored
Tŷ Croes	Pyllau glan môr
	Gwlis ymchwydd
Tywyn Aberffraw	Morfa heli
	Amffipod <i>Gammarus chevreuxi</i>
Bae Waterwynch i Harbwr Saundersfoot	Ogofâu a bargodion
	Tywod agored
	Pyllau glan môr
	Algâu a ysgubir gan y llanw
Wig Bach a'r Glannau i Borth Alwm	Ogofâu a bargodion
	Pyllau glan môr
	Gwlis ymchwydd

Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig	Nodwedd forol
Y Foryd	Chwiwell <i>Anas penelope</i>
	Gwellt y gamlas
Ynys Enlli	Ogofâu a bargodion
	Craig agored
	Pyllau glan môr
	Cymunedau dan gonglfeini
Ynys Feurig	Pyllau glan môr
	Cymunedau dan gonglfeini
Ynysoedd y Gwylanod	Ogofâu a bargodion
	Gwlis ymchwydd

Atodiad 2

Mwy o wybodaeth a chanllawiau i'r awdurdodau rheoli

Deddfwriaeth a chonfensiynau

Deddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir 2009²⁶

Cyfarwydddeb yr UE ar Warchod Cynefinoedd Naturiol a Phlanhigion ac Anifeiliaid Gwyllt²⁷

Cyfarwydddeb yr UE ar Warchod Adar Gwyllt²⁸

Rheoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau 2017²⁹

Rheoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau Morol Alltraeth 2017³⁰

Deddf Harbyrau (1964)³¹

Y Confensiwn ar Wlyptiroedd o Bwys Rhyngwladol, yn enwedig fel Cynefin i Adar Dŵr (Confensiwn Ramsar 1971)³²

Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981 (fel y'i diwygiwyd)³³

Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016³⁴

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015³⁵

Y Confensiwn ar Warchod yr Amgylchedd Morol yn rhan Ogledd-ddwyreiniol yr Iwerydd (Confensiwn OSPAR)³⁶

Y Cytundeb ar Warchod Morfilod Bach ym Môr y Baltig, Gogledd-ddwyrain yr Iwerydd, Môr Iwerddon a Môr y Gogledd (ASCOBANS)³⁷

Y Confensiwn ar Warchod Bywyd Gwyllt a Chynefinoedd Naturiol Ewrop (Confensiwn Bern)³⁸

Y Confensiwn ar Warchod Rhywogaethau Anifeiliaid Gwyllt Mudol (Confensiwn Bon)³⁹

²⁶ www.legislation.gov.uk/ukpga/2009/23/pdfs/ukpga_20090023_en.pdf

²⁷ eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31992L0043&from=EN

²⁸ eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0147&from=EN

²⁹ www.legislation.gov.uk/uksi/2017/1012/contents/made

³⁰ www.legislation.gov.uk/uksi/2017/1013/contents/made

³¹ www.legislation.gov.uk/ukpga/1964/40/contents

³² portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=15398&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

³³ www.legislation.gov.uk/ukpga/1981/69

³⁴ www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/3/contents/enacted/welsh

³⁵ www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2015/2/contents/enacted/welsh

³⁶ www.ospar.org/convention

³⁷ www.ascobans.org/en/documents/agreement-text

³⁸ www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/104

³⁹ www.cms.int/en/convention-text

Canllawiau ar ddehongli Erthyglau 6.3 a 6.4 o'r Gyfarwyddeb Cynefinoedd

Asesiad o'r cynlluniau a'r prosiectau sy'n effeithio'n sylweddol ar safleoedd Natura 2000: Canllawiau methodolegol ar ddarpariaethau Erthyglau 6(3) a 6(4) o Gyfarwyddeb Cynefinoedd 92/43/EEC⁴⁰

Canllawiau ar Erthygl 6(4) o Gyfarwyddeb Cynefinoedd 92/43/EEC: egluro cysyniadau: datrysiadau amgen, rhesymau hanfodol er budd cyhoeddus tra phwysig, mesurau cydbwysu, cydlyniant cyffredinol, barn y Comisiwn⁴¹

Cyngor cadwraeth

Pecynnau Cyngor Cadwraeth a ddarperir o dan Reoliad 37 o Reoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau 2017⁴²

Pecynnau Cyngor Cadwraeth a ddarperir o dan Reoliad 21 o Reoliadau Cynefinoedd a Rhywogaethau Morol Alltraeth 2017:

Cyngor cadwraeth SCI Slabiau Carbonad Croker⁴³

Cyngor cadwraeth drafft AGA Ffrynt Môr Iwerddon⁴⁴

Mwy o wybodaeth am gyngor cadwraeth alltraeth⁴⁵

Amcanion cadwraeth drafft yr Ardaloedd Cadwraeth Arbennig arfaethedig ar gyfer llamidyddion:

naturalresources.wales/media/681291/n-anglesey-draft-objectives-advice.pdf⁴⁶

naturalresources.wales/media/681439/w-wales-marine-objectives-advice.pdf⁴⁷

naturalresources.wales/media/679449/bristolchannelapproachesconservationobjectivesandadviceonactivities.pdf⁴⁸

Gwybodaeth am safleoedd

Dolenni at wybodaeth am Ardaloedd Cadwraeth Arbennig a ffurflenni data safonol⁴⁹

Dolenni at wybodaeth am Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig a ffurflenni data safonol⁵⁰

Dolen at Ganolfannau Gwybodaeth am Safle ar gyfer ardaloedd morol gwarchodedig ar y môr mawr⁵¹

⁴⁰ ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/natura_2000_assess_en.pdf

⁴¹ ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/new_guidance_art6_4_en.pdf

⁴² naturalresources.wales/guidance-and-advice/environmental-topics/wildlife-and-biodiversity/find-protected-areas-of-land-and-seas/conservation-advice-for-european-marine-sites/?lang=cy

⁴³ jncc.defra.gov.uk/page-6530

⁴⁴ jncc.defra.gov.uk/page-4565

⁴⁵ jncc.defra.gov.uk/page-6849

⁴⁶ naturalresources.wales/media/681291/n-anglesey-draft-objectives-advice.pdf

⁴⁷ naturalresources.wales/media/681439/w-wales-marine-objectives-advice.pdf

⁴⁸ naturalresources.wales/media/679449/bristolchannelapproachesconservationobjectivesandadviceonactivities.pdf

⁴⁹ jncc.defra.gov.uk/ProtectedSites/SACselection/SAC_list.asp?Country=W

⁵⁰ jncc.defra.gov.uk/page-1403

⁵¹ jncc.defra.gov.uk/page-6895

Cynllun Rheoli Craidd ACA Glannau Môn: Cors Heli⁵²

Cynllun Rheoli ACA Bae Ceredigion⁵³

Cynllun Rheoli Safle Bae ac Aberoedd Caerfyrddin⁵⁴

Cynllun Rheoli Craidd ACA Bae Cemlyn⁵⁵

Cynllun Gwella Safle Aber Afon Dyfrdwy⁵⁶

Cynllun Rheoli Craidd ACA Cynffig⁵⁷

Cynllun Rheoli Craidd ACA Arfordir Calchfaen De-orllewin Cymru⁵⁸

Cynllun Rheoli a Chynllun Gweithredu ACA Sir Benfro Forol⁵⁹

Cynllun Rheoli a Chynllun Gweithredu ACA Pen Llŷn a'r Sarnau⁶⁰

Cynlluniau Rheoli Awdurdod Perthnasol Aber Afon Hafren⁶¹

Adroddiadau

Adroddiad i Gynulliad Cenedlaethol Cymru ar Ardaloedd Morol Gwarchodedig yng Nghymru (Chwefror 2014) a gyhoeddwyd o dan adran 124 o Ddeddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir 2009)⁶²

Charting Progress 2: The State of UK Seas⁶³

Monitro

Asesiadau cyflwr dangosol nodweddion safleoedd ACA ac APA (2018) a baratowyd gan Gyfoeth Naturiol Cymru⁶⁴

⁵² www.naturalresources.wales/media/670652/Abermenai%20to%20Aberffraw%20Dunes%20WES32%20plan.pdf

⁵³ www.cardiganbaysac.org.uk/cymraeg/?page_id=28

⁵⁴ welsh.cbeems.org/wp-content/uploads/2011/06/CBE-EMS-MS_wkg-draft-Jan2013_cym.pdf

⁵⁵ naturalresources.wales/media/671214/Cemlyn%20WES32%20plan%20English.pdf

⁵⁶ publications.naturalengland.org.uk/publication/6579320399069184

⁵⁷ www.naturalresources.wales/media/672610/Kenfig%20SAC%20management%20plan%2021.4.08%20English.pdf

⁵⁸ www.naturalresources.wales/media/672656/Limestone%20Coast%20of%20South%20West%20Wales%20English.pdf

⁵⁹ www.pembrokeshiremarinesac.org.uk/english/manage/man_c.htm

⁶⁰ www.penllynarsarnau.co.uk/sac_publications.aspx

⁶¹ www.asera.org.uk/management-scheme/action-plans/

⁶² www.assembly.wales/Laid Documents/GEN-LD9645 - Report to the National Assembly for Wales on Marine Protected Areas in Wales-06022014-253588/gen-ld9645-e-Cymraeg.pdf

⁶³ webarchive.nationalarchives.gov.uk/20141203170558/http://chartingprogress.defra.gov.uk/

⁶⁴ naturalresources.wales/guidance-and-advice/environmental-topics/wildlife-and-biodiversity/find-protected-areas-of-land-and-seas/indicative-feature-condition-assessments-for-european-marine-sites-ems/?lang=cy

Canllawiau cyffredinol

Diweddariad ariannu misol Cyfoeth Naturiol Cymru i randdeiliaid⁶⁵

Porthol Cynllunio Morol Cymru⁶⁶

Canllawiau ar ddatblygu a rheoli rhwydwaith OSPAR⁶⁷

Rhestr o rywogaethau estron goresgynnol morol yng Nghymru y dylid rhoi blaenoriaeth i'w monitro a chadw golwg arnynt⁶⁸

Cyfarwyddyd i berchnogion a deiliaid Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig⁶⁹

Canllawiau arferion da ar garthu agregau gan Gymdeithas Cynhyrchwyr Agregau Morol Prydain ac Ystad y Goron⁷⁰

⁶⁵ naturalresources.wales/about-us/funding/?lang=cy

⁶⁶ lle.gov.wales/apps/marineportal/?lang=cy&lat=52.5145&lon=-3.9111&z=8

⁶⁷ www.ospar.org/work-areas/bdc/marine-protected-areas/guidance-for-the-development-and-management-of-the-ospar-network

⁶⁸ gov.wales/docs/drah/publications/180122-marine-invasive-non-native-species-priority-list-monitoring-surveillance-cy.pdf

⁶⁹ naturalresources.wales/guidance-and-advice/environmental-topics/wildlife-and-biodiversity/find-protected-areas-of-land-and-seas/guidance-to-site-of-special-scientific-interest-sssi-land-owners-and-occupiers/?lang=cy

⁷⁰ www.bmapa.org/documents/BMAPA_TCE_Good_Practice_Guidance_04.2017.pdf

Atodiad 3

Awdurdodau rheoli Cymru⁷¹

Math o Awdurdod Rheoli	Cyfrifoldebau Statudol	Deddfwriaeth a Chonfensiynau Perthnasol
Awdurdodau lleol: Cyngor Sir Fynwy Cyngor Dinas Casnewydd Cyngor Dinas a Sir Caerdydd Cyngor Sir Bro Morgannwg Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr Cyngor Dinas a Sir Abertawe Cyngor Sir Caerfyrddin Cyngor Sir Penfro Cyngor Sir Ceredigion Cyngor Sir Powys Cyngor Gwynedd Cyngor Sir Ynys Môn Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy Cyngor Sir Ddinbych Cyngor Sir y Fflint	1. Tirfeddiannwr (rhai rhannau o'r blaendraeth). 2. Rheoli datblygiadau (nas caniateir) hyd at y marc distyll). 3. Rheoli gweithgareddau hamdden (yn yr ardal lle mae ganddynt gyfrifoldeb daearyddol a threfniadol). 4. Awdurdod cynllunio (y rhyngwyneb rhwng y môr a'r tir). 5. Darparu amddiffynfeydd arfordirol a chynllunio strategol. 6. Darparu a rheoli mynediad i'r cyhoedd (llwybrau'r arfordir). 7. Rheoli a chynnal traethau. 8. Rheoli gwastraff. 9. Rhoi caniatâd a gwneud penderfyniadau gorfodi yn unol â Chynllun Morol Cenedlaethol Cymru.	Rheoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau (2017) Deddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir (2009) Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015) Deddf yr Amgylchedd (Cymru) (2016) Deddf Cynllunio (Cymru) (2015)

⁷¹ Sylwch nad yw hon yn rhestr gyflawn o'r awdurdodau rheoli sy'n ysgwyddo cyfrifoldebau statudol dros reoli'r rhwydwaith o ardaloedd morol gwarchodedig. Dylai sefydliadau ddarllen adrannau perthnasol Rheoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau 2017 i gael gwybodaeth fanylach.

Math o Awdurdod Rheoli	Cyfrifoldebau Statudol	Deddfwriaeth a Chonfensiynau Perthnasol
Awdurdodau'r parciau cenedlaethol: Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri	1. Rheoli gweithgareddau hamdden (yn yr ardal y maent yn gyfrifol amdani). 2. Awdurdod cynllunio (y rhyngwyneb rhwng y môr a'r tir). 3. Rhoi caniatâd a gwneud penderfyniadau gorfodi yn unol â Chynllun Morol Cenedlaethol Cymru.	Rheoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau (2017) Deddf yr Amgylchedd (1995) Deddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir (2009) Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015) Deddf yr Amgylchedd (Cymru) (2016)
Awdurdodau porthladdoedd a harbyrau: Ymddiriedolwyr Harbwr Caerloyw Comisiynwyr Harbwr Casnewydd ABP Casnewydd ABP Caerdydd Comisiynwyr Harbwr Saundersfoot Awdurdod Porthladd Aberdaugleddau Port of Mostyn Ltd.	1. Dyletswydd gyffredinol i arfer eu swyddogaethau o ran cadwraeth natur ac ystyriaethau amgylcheddol perthnasol eraill. 2. Os oes Ardal Gwarchodaeth Arbennig ar gyfer Adar neu Ardal Cadwraeth Arbennig wedi'i dynodi o dan y Cyfarwydddebau Adar Gwyllt neu Gynefinoedd, rhwymedigaeth i roi sylw i ofynion y Gyfarwydddeb Cynefinoedd i'r graddau y gall arfer y swyddogaethau hynny effeithio arnynt. 3. Paratoi cynlluniau rheoli gwastraff yr harbwr a'u rhoi ar waith. 4. Carthu a chynnal sianeli mordwyaeth. 5. Rheoli cyfyngiadau mynediad, cyflymder a gweithgareddau cyffredinol yn yr ardal sy'n rhan o awdurdodaeth awdurdod yr harbwr.	Rheoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau (2017) Deddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir (2009) Deddf Harbyrau (1964) Deddf yr Amgylchedd (Cymru) (2016)

Math o Awdurdod Rheoli	Cyfrifoldebau Statudol	Deddfwriaeth a Chonfensiynau Perthnasol
Cwmnïau dŵr a charthffosiaeth: Dŵr Cymru	Pan fyddant yn arfer eu swyddogaethau, rhaid i gwmnïau dŵr a charthffosiaeth, er enghraifft: 1. Rhoi sylw i'r Cyfarwydddebau Cynefinoedd ac Adar. 2. Ceisio hybu amcanion cadwraeth Parthau Cadwraeth Morol, neu o leiaf beidio â'u llesteirio. 3. Cynnal a gwella bioamrywiaeth a hybu cydnerthedd yr ecosystem. 4. Hybu'r gwaith o warchod ac o wella planhigion, anifeiliaid a nodweddion daearegol neu ffisiolegol Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig.	Rheoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau (2017) Deddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir (2009) Deddf yr Amgylchedd (Cymru) (2016) Deddf y Diwydiant Dŵr (1991) Deddf Bywyd Gwylt a Chefn Gwlad (1981)
Llywodraeth genedlaethol: Llywodraeth Cymru Llywodraeth y DU – yr Adran Busnes, Ynni a Strategaeth Ddiwydiannol Llywodraeth y DU – y Weinyddiaeth Amddiffyn Llywodraeth y DU – yr Adran Drafnidiaeth	Llywodraeth Cymru 1. Cyfrifoldeb cyffredinol dros sicrhau bod Cymru'n cydymffurfio â rhwymedigaethau Ewropeaidd a rhyngwladol o ran yr ardaloedd morol gwarchodedig yn rhanbarth glannau Cymru (0-12 milltir forol). 2. Dynodi ardaloedd morol gwarchodedig (ac eithrio SoDdGA). 3. Darparu fframwaith polisi rheoli cyffredinol ar gyfer yr ardaloedd morol gwarchodedig, sef sicrhau bod ardaloedd morol gwarchodedig Cymru'n cael eu rheoli'n effeithiol i wella eu cyflwr yn y pen draw drwy helpu i roi camau rheoli'r ardaloedd ar waith, gan ddiogelu bioamrywiaeth forol, yr ecosystem ehangach a'r buddion economaidd-gymdeithasol i Gymru. 4. Rheoli a rheoleiddio pysgodfeydd môr yn nyfroedd Cymru (ar y glannau ac ar y môr mawr) ar y cyd â'r Comisiwn Ewropeaidd o dan y Polisi Pysgodfeydd Cyffredin. 5. Pwerau i wneud gorchmynion i reoli gweithgareddau i ddiogelu ardaloedd morol gwarchodedig (gan gynnwys pysgodfeydd a hamdden).	Cyfarwydddeb y CE ar warchod cynefinoedd naturiol a phlanhigion ac anifeiliaid gwylt Cyfarwydddeb y CE ar warchod adar gwylt Cyfarwydddeb Fframwaith Strategaeth Forol y CE Rheoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau (2017) Rheoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau Alltraeth (2017) Deddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir (2009)

Math o Awdurdod Rheoli	Cyfrifoldebau Statudol	Deddfwriaeth a Chonfensiynau Perthnasol
(Parhad)	6. Awdurdod cynllunio morol (lunio cynllun morol) i reoli gweithgareddau morol mewn ffordd gynaliadwy, gan ystyried blaenoriaethau economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol. 7. Ennill Statws Amgylcheddol Da ar gyfer nodweddion a chyflawni targedau o dan Gyfarwydddeb Fframwaith y Strategaeth Forol yn nyfroedd Cymru. 8. Rhoi caniatâd a gwneud penderfyniadau gorfodi yn unol â Chynllun Morol Cenedlaethol Cymru. Yr Adran Busnes, Ynni a Strategaeth Ddiwydiannol (un o adrannau Llywodraeth y DU): 1. Rheoleiddio'r drefn drwyddedu ar gyfer chwilio am olew a nwy ar y môr ac elwa arnynt (drwy'r Awdurdod Olew a Nwy) a phrosiectau seilwaith o arwyddocâd cenedlaethol, gan gynnwys cynlluniau ynni adnewyddadwy mawr ar y môr. Y Weinyddiaeth Amddiffyn a'r Adran Drafnidiaeth (dwy o adrannau Llywodraeth y DU): 1. Dyletswydd o dan y Cyfarwydddebau Cynefinoedd ac Adar i asesu effaith cynlluniau neu brosiectau a allai effeithio'n sylweddol ar Ardaloedd Cadwraeth Arbennig a/neu Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig, naill ai ar eu pennau eu hunain neu ar y cyd â chynlluniau neu brosiectau eraill, a sicrhau uniondeb yr Ardaloedd Cadwraeth Arbennig/Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig os bydd cynllun neu brosiect yn cael ei roi ar waith.	Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015) (Llywodraeth Cymru) Deddf yr Amgylchedd (Cymru) (2016) (Llywodraeth Cymru) Y Confensiwn ar Warchod yr Amgylchedd Morol yn rhan Ogledd-ddwyrainol yr Iwerydd (Confensiwn OSPAR) Y Cytundeb ar Warchod Morfilod Bach ym Môr y Baltig, Gogledd-ddwyrain yr Iwerydd, Môr Iwerddon a Môr y Gogledd (ASCOBANS) Y Confensiwn ar Warchod Bywyd Gwyllt a Chynefinoedd Naturiol Ewrop (Confensiwn Bern) Y Confensiwn ar Warchod Rhywogaethau Anifeiliaid Gwyllt Mudol (Confensiwn Bonn) Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad (1981)

Math o Awdurdod Rheoli	Cyfrifoldebau Statudol	Deddfwriaeth a Chonfensiynau Perthnasol
Cyrff cadwraeth natur statudol: Cyfoeth Naturiol Cymru Y Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur	Cyfoeth Naturiol Cymru 1. Cynghorydd cadwraeth natur statudol i Lywodraeth Cymru ar gyfer rhanbarth glannau Cymru (0-12 milltir forol). 2. Paratoi cyngor ar amcanion cadwraeth a gweithrediadau/gweithgareddau (Safleoedd Morol Ewropeaidd a Pharthau Cadwraeth Morol). 3. Rheoleiddio gweithgareddau y mae angen trwydded forol ar eu cyfer (cyfrifoldeb a ddirprwywyd gan Lywodraeth Cymru). 4. Rheoli pysgodfeydd mudol hyd at 6 milltir forol. 5. Rheoli Gorchmynion Rheoleiddio Pysgodfeydd Cocos Cilfach Tywyn ac Aber Afon Dyfrdwy. 6. O dan y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr, gweithredu fel awdurdod cymwys dros ddyfroedd aberol ac arfordirol hyd at 1 filltir forol ar gyfer statws ecolegol a hyd at 12 milltir forol ar gyfer statws cemegol. 7. Gweithgareddau Rheoliadau Caniatâd Amgylcheddol e.e. deunyddiau ymbelydrol/chwalu llongau yn rhanbarth glannau Cymru (0-12 milltir forol) a rheoleiddio gollyngiadau ar y tir a digwyddiadau llygredd hyd at 3 milltir forol. 8. Rheoli perygl llifogydd, gan gynnwys Cynlluniau Rheoli Traethlin a darparu/cynnal rhai amddiffynfeydd môr. 9. Swyddogaethau adrodd a monitro amgylcheddol amrywiol, gan gynnwys cyflwr yr ardaloedd morol gwarchodedig a'u nodweddion. 10. Paratoi datganiadau ardal i gefnogi'r gwaith o reoli adnoddau naturiol mewn ffordd gynaliadwy, gan gynnwys Datganiad am yr Ardal Forol. 11. Rhoi caniatâd a gwneud penderfyniadau gorfodi yn unol â Chynllun Morol Cenedlaethol Cymru.	Cyfarwydddeb y CE ar warchod cynefinoedd naturiol a phlanhigion ac anifeiliaid gwyllt Cyfarwydddeb y CE ar warchod adar gwyllt Rheoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau (2017) Deddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir (2009) Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015) (Cyfoeth Naturiol Cymru) Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad (1981) Rheoliadau'r Amgylchedd Dw'r (Y Gyfarwydddeb Fframwaith Dw'r) Rheoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau Alltraeth (Cymru a Lloegr) (Diwygio) (2017) Rheoliadau Trwyddedu Amgylcheddol (Cymru a Lloegr) (2016)

Math o Awdurdod Rheoli	Cyfrifoldebau Statudol	Deddfwriaeth a Chonfensiynau Perthnasol
(Parhad)	Y Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur: 1. Gweithredu fel cynghorydd cadwraeth natur statudol i lywodraethau'r DU ar gyfer rhanbarth y môr mawr (tu hwnt i 12 milltir forol); cyflawni nifer o swyddogaethau tebyg i'r rheini a gyflawnir gan Gyfoeth Naturiol Cymru mewn perthynas â Chymru a dyfroedd tiriogaethol Cymru, gan gynnwys llunio amcanion cadwraeth, rhoi cyngor ar weithrediadau ar gyfer ardaloedd morol gwarchodedig ar y môr mawr a monitro'r safleoedd hyn. Mae gan y Cyd-bwyllgor hefyd gylch gwaith o ran y DU lle mae'n arwain y gwaith o roi cyngor gwyddonol i'r Llywodraeth am rwydwaith y DU o ardaloedd morol gwarchodedig, yn ogystal â rhoi cyngor i ddirprwyaeth y DU yng nghyfarfodydd gweithgor ardaloedd morol gwarchodedig OSPAR am ffyrdd o asesu cydlyniant ecolegol ac effeithiolrwydd rheoli.	
Awdurdodau goleudai cyffredinol: Trinity House	1. Hwn yw'r Awdurdod Goleudai Cyffredinol ar gyfer Cymru, Lloegr ac Ynysoedd y Sianel, ac mae'n gyfrifol am ddarparu cymhorthion mordwyo. 2. Mae'n gyfrifol am gyflawni rhwymedigaethau'r Llywodraeth o dan Gonfensiwn Diogelwch Bywyd ar y Môr 1974 (Pennod V, Rheoliad 14). 3. Nodi llongddrylliadau a pheryglon mordwyo eraill pan fo angen, a chael gwared ar longddrylliadau yn ôl cyfarwyddyd Cynrychiolydd yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ymyrraeth ac Achub o'r Môr. 4. Ymgynghorai ar faterion trydydd parti sy'n ymwneud â chymhorthion mordwyo mewn perthynas â gweithgareddau morol y mae angen trwydded forol ar eu cyfer. 5. Pwyso a mesur ceisiadau i gael caniatâd datblygu ar gyfer prosiectau seilwaith penodol o arwyddocâd cenedlaethol, fel ffermydd gwynt ar y môr. 6. Dyletswydd gyffredinol i arfer ei swyddogaethau i sicrhau cydymffurfiaeth â gofynion y Gyfarwydddeb Cynefinoedd.	Deddf Llongau Masnach (1995) Deddf Confensiwn Gwaredu Llongddrylliadau (2011) Cyfarwydddeb y CE ar warchod cynefinoedd naturiol a phlanhigion ac anifeiliaid gwyllt Deddf yr Amgylchedd (Cymru) (2016) Deddf Cynllunio (2008) Rheoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau (2017) Deddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir (2009)